

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 12 SEPTEMBER 1917

No. 89

INHOUD

	Blz.
BRITSCHE HANDELSBERICHTDIENST.....	675
De Katoenvoorziening in Engeland.....	676
Vijftig Millioen voor de Broodvoorziening.....	678
De Duitsch-Zwitserse Economische Overeenkomst.....	679
AANTEKENINGEN:	
Becijfering crisisuitgaven tot 1 Aug. 1917.....	679
De Canadeesche spoorwegen.....	679
Japan in Britsch-Indië.....	680
Havre in den oorlog.....	680
INGEZONDEN STUKKEN:	
Aardappelen-Distributie.....	680
REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.....	681
MAANDCIJFERS:	
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen Juni 1917.....	681
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	682—690
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE
GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000. Telegramadres: Economisch Instituut.

Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richtte men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

Mr. H. L. DRUCKER. †

Met Mr. H. L. Drucker ziet de Raad van Beheer van het Instituut voor Economische Geschriften, nog voor het eerste jaar van zijn bestaan voltooid is, een der leden uit zijn midden heengaan. In zijn hoedanigheid tevens van president-curator der instelling, waarmede de dagelijksche arbeid van het Instituut in nauw verband staat, kwam Mr. Drucker in dubbel opzicht met ons pogen in aanraking en hebben wij bij herhaling de bewijzen van zijn warme belangstelling mogen ondervinden. Ook voor het Instituut is zijn heengaan een gevoelig verlies.

11 SEPTEMBER 1917.

De Nederlandsche geldmarkt verkeert in de laatste maanden in een bijzonderen regelmatigigen toestand.

Maandswisseling noch groote stortingen op leeningen of wat ook, dat anders invloed heeft en bijzondere eischen stelt aan de markt, kunnen nu het evenwicht verbreken of de koersen beduidend doen aantrekken. Ook weder deze berichtswEEK bleef de toestand onveranderd, hoewel gisteren de eerste dag was voor storting op de nieuwe Nederlandsch-Indische leening en de maandswisseling nauwelijks gepasseerd was. De rente van particulier. disconto noteerde 2 à 1½ pCt.; de prolongatie-rente 2½ of 2 pCt., terwijl er de laatste twee dagen in het geheel geen notering kon tot stand komen.

* * *

Evenals de vorige week was ook deze week de belangstelling op de wisselmarkt weder hoofdzakelijk gevestigd op de koersen voor Rusland en Zwitserland.

De daling van den Roebelkoers hield aan en begint op een debacle te gelijken. Koers-heden ongeveer 33, of nog slechts circa een vierde van de oorspronkelijke waarde.

De Zwitserse koers was buitengewoon onregelmatig. De daling der vorige week maakte aanvankelijk nog sterke voortgang, zoodat Donderdagochtend tot 43,50 kon afgedaan worden. Hiermede was weder ongeveer het normale peil bereikt. Plotseling trad echter een omkeer in en onder hevige schommelingen steeg de koers weder sterk, zoodat heden 50,90 werd genoteerd.

* * *

In de Vereenigde Staten wordt de invloed van den oorlogstoestand op de geldmarkt reeds sterk gevoeld en de toevloeiing van goud voor rekening der Entente heeft voor de groote onttrekkingen plaats gemaakt. Deze week bereikte ons het bericht, dat de uitvoer van goud naar den vreemde voorloopig verboden is en voor het vervolg alleen onder bijzondere vergunning van de regering zal kunnen geschieden. De stemming op de geldmarkt was herhaaldelijk zeer vast. Call-money noteerde meermalen 5½ à 6 pCt., hetgeen in aanmerking genomen de veel grootere elasticiteit van het tegenwoordig banksysteem buitengewoon hoog is.

BRITSCHE HANDELSBERICHTDIENST.

Herhaaldelijk is er in pers en Kamer geklaagd over de gebrekkige wijze, waarop onze dienst van handelsinlichtingen was ingericht, hetgeen natuurlijk nauw samen hing met de organisatie van ons consulaatswezen.

Het publiceeren der „Handelsberichten” was een officieele stap in de goede richting — hoewel die berichten nog lang niet zoo goed en zoo wijd ver-

spreid worden als het geval wel behoorde te wezen. Verder is door particuliere publicaties, door bladen en circulaire eveneens goed werk gedaan, doch een regeling, die alomvattend-goed ware te noemen, is nog niet bereikt.

De klacht zelf was volstrekt niet tot Nederland beperkt. Ook in Groot-Britannië werd zij vernomen. In weerwil van — of misschien juist door den oorlog, heeft men zich rekenschap gegeven van het feit, hoeveel er aan den handelsinlichtingendienst haperde en welken grooten voorgrond deze gebrekkige inrichting verschafte aan een beter toegerusten concurrent.

Ook in Engeland lag de fout in hoofdzaak bij het consulaatswezen, waarvan het systeem — in weerwil van de vele gebreken, die aan de uitvoering kleven — toch voor ons land alle aandacht verdient. Er bestonden n.l. in Engeland tot dusverre drie groepen van beroepsconsuls: t.w. 1° die in algemeenen dienst, 2° die, bestemd om op te treden in het Verre-Oosten en 3° die, welke in het Nabije-Oosten hun toekomstige werkring zouden vinden. De laatste groep was bestemd voor de turksche landen, Perzië, Griekenland, Egypte en Marokko. De tweede voor China, Japan en Siam, terwijl de eerste (met eenige kleine uitzonderingen) voor alle andere posten benoembaar was.

De eerste opleiding bestond voor a.s. consuls in het Nabije-Oosten in een twee-jarige studie in Cambridge, waarna zij, als leerling-tolk, nog twee jaren in Constantinopel doorbrachten. Die voor het Verre-Oosten hadden alleen de tolk-opleiding, terwijl de algemeene groep alleen een stage van eenige maanden in het Foreign Office meemaakte en een korten tijd op de afdeling „Handelsinlichtingen” van den Board of Trade werkzaam was, alwaar de aspiranten, volgens een beweren in The Times „meer de menschen in den weg liepen, dan iets leerden”. Eerst in 1914 werd bovendien, vóór de benoeming, een stage in een buitenlandsch consulaat als voorwaarde gesteld. Dit systeem heeft natuurlijk — als systeem — zeer veel voor, mits het goed wordt toegepast en de opleiding in overeenstemming is met de toekomstige werkzaamheid. In Engeland lette men voornamelijk op de gebreken, die (door toedoen der bureaucratie) waren ontstaan. Zooals bijv. de feiten, dat een consul in Roemenië bij „Alg. Dienst” behoorde en een consul in Servië of Bulgarije bij „Levant-dienst”, of dat een vice-consul in Alg. Dienst van Washington naar Tahiti of San Domingo kon worden verplaatst.

De tolkexamens voor den Levant-dienst waren verre van gemakkelijk. Zij omvatten fransch, duitsch, italiaansch, spaansch om mede te beginnen. Daarop volgden de oostersche talen, waarmede de dienst hun in aanraking zou brengen. Voor den Alg. Dienst werd echter alleen fransch vereischt (plus ietwat russisch) en of duitsch of spaansch. Van de andere talen was geen sprake. Die waren facultatief en een benoeming of verplaatsing hing volstrekt niet af van de talenkennis, die voor de betreffende post noodig of gewenscht zou zijn. Niet eens met de (subsidiare) kennis van duitsch of spaansch werd rekening gehouden. Een volgend bezwaar was de herhaalde overplaatsing, waardoor een post bijna nooit zóó goed bezet was als met het oog op de beschikbare krachten mogelijk geweest ware.

Naast deze beroepsconsulaire ambtenaren stonden de honoraire ambtenaren, die, hetzij zelfstandig of als beambte optredend, niet op de betaalsrol van het Departement voorkomen, doch — evenals bij ons — bureaugeld enz. genieten, of in betaling van den beroepsconsul staan, hoewel zij — zoo noodig — dezen moesten vervangen en die dikwijls, door hun plaatselijke kennis, feitelijk het werk deden, waartoe de nieuwbenoemde functionaris, die de taal niet machtig was, geen kans zag.

In dit systeem is nu een ingrijpende verandering gebracht. Men heeft blijkens een mededeeling van Lord Robert Cecil in de Handelscommissie van het Lagerhuis op 28 Aug. j.l. besloten de geheele Handels-

dienst te onttrekken „aan de „red tape” van het Foreign Office alléén, en den Board of Trade een grooter aandeel toe te kennen in deze werkzaamheden.

Er is een nieuwe dienst geschapen („Commercial Intelligence Department”), waarvan de leider de dubbele functie zal bekleeden van „parlementair secretaris van den Board of Trade” en tevens van „parlementair onder-secretaris van het Foreign Office”. De belangen van beide Departementen zijn dus in zijn hand vereenigd en daardoor heeft Engeland eindelijk een soort „Ministerie van Handel” verkregen.

Onder dezen dienst komen voortaan de handelsattachés, het consulaatwezen, de commissarissen van handel en verkeer, de afdeling Handel van Buitenlandsche Zaken enz.

Een andere maatregel, die het gevolg is van dit nieuwe instituut en die hier te lande sporadisch, helaas niet als systeem voorkomt, is deze. Alle consuls komen op geregelde tijden (na 4 jaren dienst op één post), naar Engeland terug om daar *viva voce* handel en industrie in te lichten en tevens zelf alle raadgevingen, vingerwijzingen en wenschen in ontvangst te nemen van interessenten, die belang hebben bij land of streek, waar de consulaire ambtenaar werkzaam is. Speciaal van deze laatstgenoemde maatregel heeft de britsche staatscommissie *ad hoc* groote verwachtingen, daar op die manier „de tweedehandsinlichtingen in (door ambtenarij) levenloos gemaakten vorm” vermeden worden.

Waar het ook voor ons land zoo noodig zal zijn, liefst nog vóór het eind van den oorlog, te weten, hoe de toestanden, de nooden, de wenschen in andere landen zijn en in hoeverre Nederlandsche ondernemingsgeest in de bestaande behoeften, industrieel en commercieel zou kunnen voorzien, lijkt het schrijver dezes gewenscht deze britsche hervorming ter sprake te brengen.

J. H. A.

Den Haag.

[Naast de uiteenzetting van den geachten inzender, ware, wat Nederland betreft, in herinnering te brengen, dat de Regeering in beginsel reeds maatregelen heeft getroffen ten einde den dienst van economische voorlichting in het buitenland uit te breiden, welke maatregelen bevestiging vonden in de begroting voor het jaar 1917, waarbij een bedrag van f 50.000 voor dit doeleinde gevoteerd is. Bovendien is voor enkele dagen mededeeling gedaan van het voornemen der Regeering, om over te gaan tot reorganisatie van de afdeling Handel, een reorganisatie, die stellig ook aan het door den geachten inzender besproken vraagstuk niet zal voorbijgaan.

Te meer beteekenis krijgt hierdoor de door den inzender medegedeelde oplossing, die men in Engeland heeft weten te vinden voor het euvel, dat de regeeringsbemoeiing op dit stuk verdeeld is over twee verschillende Departementen, iets, wat noodwendig belemmerend moet werken.

Overigens zij nog aangetekend, dat ons consulaire reglement wel eene voorziening bevat, welke ten doel heeft de consulaire ambtenaren geregeld in het vaderland voeling te doen houden met de belanghebbers (art. 22 ad 2, K.B. 1 Maart 1911). Echter zij toegegeven, dat de practische uitvoering voor verbetering vatbaar is.]

DE KATOENVOORZIENING IN ENGELAND.

In een vorig nummer — 25 Juli pag. 548 — hebben wij de oprichting en het doel van de Board of Control voor de Engelsche Katoenindustrie besproken. Dit doel was hoofdzakelijk tweeledig en wel:

1e. beperking van de speculatie in katoen en de daaruit ontstane opdrijving van prijzen;

2e. vermeerdering van den katoeninvoer en billijke verdeling van de beschikbare hoeveelheden over de industrie, zoo noodig door bedrijfsinkrimping.

Het eerste doel heeft men trachten te bereiken door

de termijnnoteringen officieel vast te stellen en alleen bona-fide zaken toe te laten. De wilde fluctuaties hebben dan ook vrijwel opgehouden en prijzen in Liverpool zijn niet verder gestegen.

De Engelsche spinners klagen echter wel, dat zij voor actueele katoen steeds meer moeten betalen en dat niettegenstaande de daling van de termijnnoteringen de premies voor voorradige katoen van goede kwaliteit (points on) zoo zijn gestegen, dat zij nu nog meer moeten betalen dan vóór de instelling van de Board of Control. Zulks is zeker wel te begrijpen, daar deze premies steeds zeer sterk varieren met de verhouding tusschen vraag en aanbod. Waar nu de voorraden te Liverpool nog steeds afnemen (de beschikbare voorraad Amerikaansche katoen op 17 Augustus j.l. bedroeg 141.880 balen tegen 522.280 balen op 17 Augustus 1916) is het geen wonder, dat naar het nog onverkochte gedeelte steeds meer vraag ontstaat en de prijs daarvan steeds hooger wordt. Dit zal alleen veranderen, zoodra meer katoen beschikbaar is, en er dus weer concurrentie komt tusschen de verschillende importeurs.

Wij komen nu tot het tweede doel; vermeerdering van den invoer. De Engelsche Regeering schijnt de industrie tegemoet te zijn gekomen door het beschikbaar stellen van meer scheepsruimte, doch dit is alleen voldoende als de importeurs op een loonende basis kunnen importeerden. Dit schijnt nu zeer moeilijk te zijn, omdat men zich op de termijnmarkt te Liverpool niet mag dekken. In Augustus/October 1914 was weliswaar deze termijnmarkt geheel gesloten, doch toen kon men katoen in Liverpool importeerden tegen circa 5 pence per lb. cif. en op een dergelijke lage prijs bestond er niet zooveel bezwaar bij importeurs om katoen voor eigen rekening in te voeren. Thans is de prijs te Liverpool circa 20 pence per lb., waarvan 5 à 6 pence uit zeevracht en assurantie bestaat, twee factoren, die zeer wisselvallig zijn, vooral als er misschien spoedig vrede zou komen. Waar een prijsverschil van 1 d. per lb. circa £ 2.000 per 1000 balen bedraagt, kan men zeer goed billijken, dat importeurs op deze gevaarlijke hooge basis liever niet voor eigen risico importeerden, en er op blijven aandringen de restricties voor termijnzaken nog verder te verzachten.

Het schijnt dan ook een feit te zijn, dat de beschikbare scheepsruimte niet steeds is opgenomen en de Board of Control heeft er reeds eenige malen op gewezen, dat zij nog over laadruimte in Amerika beschikte. Aan de importmoeilijkheid ware eenigszins tegemoet te komen, indien elke spinner bij een verkoop van garens direct een daarmede overeenkomende hoeveelheid katoen in Amerika kocht. Dit is echter weer lastig, doordat dezelfde spinnerij dikwijls geheel uiteenlopende kwaliteiten gebruikt en de spinners zelf natuurlijk niet over een goed geoutilleerde inkooporganisatie beschikken, zooals deze bij de importeurs in Liverpool bestaat. Door meerdere samenwerking tusschen spinners en importeurs ware echter op dit gebied, zelfs zonder termijnmarkt nog wel wat te bereiken.

Nu echter de voorraden van ruwe katoen in Engeland zoo belangrijk zijn verminderd, is bedrijfsinkrimping van de katoenindustrie niet langer te vermijden. Aanvankelijk schijnt men de werktijd van 55½ op 40 uur per week te hebben willen brengen, doch de arbeidersorganisaties waren daartoe alleen genegen, indien het weekloon op het oude niveau zou worden gehandhaafd. Dit werd door de werkgevers geweigerd, terwijl de Regeering evenmin genegen was zelf de ontstane loonderving bij te passen. Men heeft toen getracht hetzelfde te bereiken, door een gedeelte der fabrieken geheel of alle fabrieken gedeeltelijk stil te zetten en had deze oplossing dan tevens het voordeel, dat er weer meer mannen beschikbaar zouden komen voor het leger.

Ten slotte is men daartoe dan ook gekomen en heeft men de voorkeur gegeven aan een algemeene bedrijfsinkrimping in de spinnerijen. Deze regeling, die op

10 Augustus j.l. is gepubliceerd, bevat de grondbepaling, dat vanaf 3 September 1917¹⁾ in alle katoenen afval-spinnerijen 40 pCt. der machines moet worden stilgezet en dus hun productie vanaf dien datum wordt beperkt tot 60 pCt. der normaal-productie.

Uitzonderingen worden gemaakt voor de spinners, die Egyptische en Sea-Island katoen gebruiken en die met een grootere capaciteit dan 60 pCt. mogen werken, mits tegen betaling aan de Board of Control van een zeker bedrag per spindel per week, hetwelk als volgt wordt berekend naar de grootte van hun spinnerijen:

bij een productie van	voor mulespindles	voor ringspindles
60 %— 70 %	1/8 d.	3/16 d.
70 %— 80 %	1/4 d.	3/8 d.
80 %— 90 %	3/8 d.	9/16 d.
90 %—100 %	1/2 d.	3/4 d.

De spinners, die Amerikaansche katoen en alle andere soorten, (behalve Egyptische en Sea-Island katoen) dus ook afval gebruiken, kunnen licences ontvangen om tot 70 pCt. van hun productie te werken, mits zij per week voor mulespindles 1/8 d. en voor ringspindles 3/16 d. per spindel voor de geheele capaciteit van hun fabrieken betalen, terwijl de spinners, die met regeeringsorders bezet zijn, nog langer mogen werken, mits zij dezelfde bijdrage betalen als de spinners van Egyptische garens.

Eveneens moeten de weverijen vanaf 3 September¹⁾ hun productie inkrimpen, zoodat binnen vier weken na dien datum minstens 40 pCt. van hunne weeftouwen stilstaat. Zij zullen echter een grooter aantal weeftouwen mogen laten loopen mits tegen betaling van een bedrag van 2/6 per week voor elk weeftouw beneden de 72" breedte en van 5/- per week voor elk weeftouw breder dan 72".

Deze extra bijdragen van de industrie, die naar schatting pl.m. £ 60.000 per week zullen bedragen, zal de Board of Control hoofdzakelijk bestemmen voor:

1e. aanvulling van de vakverenigingsfondsen, omdat deze hun uitkeeringen aan werkloze textielarbeiders zullen zien toenemen;

2e. directe uitkeeringen aan de werkloze textielarbeiders waar zulks noodig zal blijken.

In een groot aantal katoenfabrieken stond reeds sedert geruimen tijd een gedeelte der machines stil, hoofdzakelijk omdat zoowel de recruteering als de munitiefabrieken, waarin zeer hoge loonen worden verdiend, een groot aantal arbeiders aan de textielindustrie hadden onttrokken. Men hoopt nu een meer geregelde stopzetting van de industrie te krijgen, waardoor aan de eene kant grondstoffen worden gespaard en tevens middelen worden gevonden om de arbeiders, die nog werkeloos mochten worden schadeloos te kunnen stellen. Deze bijdragen zullen hoofdzakelijk worden betaald door de fijnspinnerijen, die voor hun fijne garens betrekkelijk weinig katoen gebruiken en verder door de spinnerijen die voor regeeringsorders werken en daarop zeker wel een voldoende marge zullen maken, hetwelk trouwens met de fijnspinners ook wel het geval is.

Over het algemeen schijnt de regeling nogal tot tevredenheid zoowel van werkgevers als van arbeiders te zijn, hoewel natuurlijk nog afgewacht moet worden hoe deze in de practijk zal blijken te werken. Voorloopig is deze voor drie maanden vastgesteld en hoopt men dan weer voldoende katoen in Liverpool te hebben. De Shipping Controller schijnt werkelijk meer scheepsruimte voor katoen beschikbaar te hebben gesteld, zoodat thans flinke partijen van Amerika zeilende zijn en men algemeen verwacht, dat voorraden in Liverpool niet verder zullen verminderen, doch reeds tegen einde September een vermeerdering aanwijzen.

Ook hebben de vakverenigingen zich met de regeling accoord verklaard en zijn deze zelfs bereid

¹⁾ [Sedert verluidt uit Londen als datum van invoering 10 dezer.]

geweest om hunne aanvragen voor een algemeene loonsverhooging voorloopig in te trekken. Zij zullen daartegenover schadeloos worden gesteld door een uitkeering van een gedeelte der wekelijksche bijdragen, die de Board of Control zal ontvangen, waardoor verdere uitputting der vakverenigingsfondsen wordt voorkomen. Men kan dan ook wel zeggen, dat de regeling minder drastisch is uitgevallen, dan de industrie oorspronkelijk had gevreesd en dat men algemeen verwacht, dat deze in de practijk niet meer moeilijkheden en onbillijkheden zal blijken te veroorzaken, dan met elke distributie-regeling uit den aard der zaak nu eenmaal niet te vermijden zijn.

J. G.

VIJFTIG MILLIOEN VOOR DE BROOD- VOORZIENING.

Een medewerker schrijft:

De kosten der distributie bezitten den fenomenalen groei van eene Amerikaansche stad. Gisteren was er een woestijn, vandaag een huis, morgen een wyk, overmorgen een metropool. Net op dezelfde manier gaat het met onze uitgaven voor de levensmiddelen-voorziening. Deze vingen aan met een poging om aan behoeftigen brood beneden kostprijs te verstrekken. Het plan vond geen genade in de oogen der gemeentebesturen en werd vervangen door een verstrekking van brood aan iedereen tegen verlaagden prijs. Een crediet er voor was nauwelijks aangevraagd, of er volgde een nieuwe aanvraag tot verhoogd bedrag, om ook andere levensmiddelen goedkoop te kunnen leveren.

Vóór beide credietaanvragen behandeld konden worden, kwam het ontwerp-Distributiewet, dat nog breeder vergezichten opende. De rem tegen al te felle opdrijvende kosten: de welstandsgrens, moest op aandringen van de Kamer vervallen. Daarop volgde de raming voor de uitgaven der distributie over het thans loopende jaar: volle tachtig millioen. Ook nu nog was er matiging, want naast een aantal goederen, wier verstrekking uitgaven voor het Rijk met zich bracht, waren er een reeks, die goedkoop konden blijven, omdat de export de gelden, voor de voorziening benodigd, opbracht. Maar met het stijgen der productiekosten en de inkrimping van den export werden de verhoudingen voor den uitvoer steeds ongunstiger, en in tal van gevallen zal voortaan het Rijk moeten betalen, wat tot dusver door den export betaald is. Er is dan ook geen denken aan, dat we het volgend jaar zullen rondkomen met het dubbele van het bedrag, dat men aanvankelijk voor dit jaar meende noodig te hebben.

Zoo wonderbaarlijk is de groei der kosten, dat factoren, die bestemd schijnen beperking in de uitgaven te brengen, op hun beurt weer aanleiding vormen tot nieuwe verhooging. Niets scheen méér de zuinigheid in de hand te kunnen werken dan de rantsoeneering, of liever: dan de inkrimping van de rantsoeneering.

Een verlenging van den geldigheidsduur eener broodkaart van 7 op 9 dagen moet noodwendig leiden tot beperking van het broodgebruik. Maar wil dat nu ook zeggen, dat de kosten der goedkoope broodvoorziening daardoor tevens dalen? Het tegendeel is welhaast het geval. Beperking van het broodgebruik toch wil voor de bakkers zeggen: verhooging der exploitatiekosten per eenheid brood, benevens over compleet worden van gezellen en bezorgend personeel. Daardoor moet de broodprijs stijgen en een deel van het personeel ontslagen worden, of wel: de meelprijs moet zoodanig verlaagd worden, dat de bakker zijn normale verdienste behoudt en ook het loon van zijn voltallig personeel kan bekostigen.

Uiteraard is de laatste weg ingeslagen, en uit de dagbladen is dan ook bekend geworden, dat in de groote steden de meelprijzen voor de bakkers met zeer aanzienlijke bedragen zijn verlaagd. Voor Amsterdam en Rotterdam belooft die verlaging zelfs een rijks-

daalder de 100 K.G., en wordt aldaar het meel geleverd tegen *f* 6,50 per 100 K.G., wat lager is dan de laagste prijs bij menschenheugenis bekend.

Maar ook nog om een andere reden gaat de beperking van het broodrantsoen met verhooging van kosten gepaard. Reeds toen het broodrantsoen 400 gram per hoofd en per dag was, werden er aanvullingskaarten gegeven. De uitreiking dier kaarten verveelvoudigde, toen het rantsoen verlaagd werd tot 311 gram en verveelvoudigde nogmaals, toen de 311 gram tot 254 gram teruggebracht werden. Thans komt voor het ontvangen van aanvullingskaarten iedereen in aanmerking, die spierarbeid verricht; in de practijk wil dat zeggen: heel de arbeidende klasse en de boerenstand. En uit de groote steden komen dringende verzoeken, om die aanvullingskaarten ook uit te reiken aan de jeugd, die in het sterkst van haar groei is, d. i. van 10- tot 17-jarigen. Waar er nu personen zijn, die zwaar werk verrichten, en twee of meer aanvullingskaarten ontvangen, moet het aantal dier kaarten tot in de millioenen loopen.

De aanleiding tot de verhooging der distributiekosten is nu, dat al die aanvullingskaarten slechts recht geven op het ontvangen van bruinbrood of roggebroom. Het aanvullingsrantsoen bestaat uitsluitend uit goedkoop brood, waarop van overheidswege geld wordt toegelegd. Ieder, die witbrood gebruikt en aanvulling van zijn rantsoen behoeft, ontvangt daarvoor bruinbrood. Door de inperking van het rantsoen wordt dus wel inkrimping van het broodverbruik verkregen, maar die inkrimping betreft zoo niet geheel dan toch in de allereerste plaats het wittebrood: d. i. de broodvoeding, die geen kosten van overheidswege vraagt. Er treedt een verschuiving op in de soort van het verorberd brood en men zal de plank niet zoo heel ver misslaan, als men aanneemt, dat na de laatste verlenging van den geldigheidsduur van de broodkaart de consumtie van het bruinbrood vrijwel op hetzelfde peil gebleven is als waarop ze vóór die verlenging stond. Wat hier met betrekking tot het bruinbrood gezegd is, geldt evenzeer voor het roggebroom, ook hier zal na de inperking van het rantsoen het verbruik weinig of niet gedaald zijn.

Bij de schatting der kosten van de broodvoorziening heeft men dan ook terdege met de factoren van de verlaging der meelprijzen en van de verschuiving in de soort van het gebruikte brood rekening te houden. En zodoende doet het merkwaardige geval zich voor, dat niettegenstaande de daling van het broodverbruik in zijn geheel de kosten van de broodvoorziening juist eene stijgende lijn vertoonen. Ieder, die er op gerekend had, dat het distributiebudget voortaan eene verlaging zou vertoonen voor de post broodvoorziening, zal zich dan ook op een teleurstelling in dit opzicht moeten voorbereiden.

Neemt men de hier gememoreerde feiten in acht, dan komt men bij de raming der kosten der broodvoorziening over 1918 tot de volgende uitkomst. Bij vroegere beschouwingen te dezer plaatse is berekend, dat er 2.300.000 gebruikers zijn van bruinbrood en 1.100.000 van roggebroom, terwijl in verband met het stelsel der aanvullingskaarten het totale verbruik 15 pCt. hooger is te schatten dan men uit de consumtie volgens de hoofdkarten zou afleiden. Men verkrijgt dan, de gebezigde hoeveelheden brood in meel omrekenende, over 1918 een verbruik van 187.700 ton ongebuild meel (regeeringsmeel) en 90.000 ton roggemeel.

De prijs, waarvoor de Regeering het regeeringsmeel aan de gemeenten levert, bedraagt *f* 25,40 per 100 K.G.; volgens de memorie van toelichting tot het 80-millioen ontwerp brachten de gemeenten het vorige jaar aan de bakkers gemiddeld *f* 9,25 in rekening. Een verlaging van den meelprijs te Amsterdam en Rotterdam tot *f* 6,50 wil zeggen, dat in een reeks andere plaatsen met in totaal 1.000.000 inwoners, de bakkers *f* 9,50 per 100 K.G. zullen moeten betalen, eer voor het Rijk een gemiddelde prijs van *f* 8 is ver-

kregen. Het schijnt dan ook niet te gewaagd aan te nemen, dat de bakkers over het geheele land gemiddeld niet meer dan *f* 8 per 100 zullen betalen, en er bijgevolg van overheidswege op elke verstrekte hoeveelheid van 100 K.G. *f* 17,40 wordt toegelegd. Op de bovengenoemde 187.700 ton regeeringsmeel maakt dit een bedrag van nagenoeg *f* 33.000.000 uit.

Wat het roggemeel betreft, dit wordt thans aan de gemeenten geleverd tegen *f* 21,50 per 100 K.G. en door de gemeenten aan de bakkers verstrekt tegen *f* 7,35. De meelprijs is gebaseerd op een roggeprijs van *f* 18. Men heeft echter de laatste dagen allerwege de boeren zien requesteeren en te hoop loopen — te Eindhoven waren er zelfs 6000 op een protestvergadering aanwezig — en hen hooren betoogen, dat die *f* 18 verliesbrengend zijn en de productieprijs der rogge op minstens *f* 25 per 100 K.G. gesteld moet worden. Waar onder de landbouwende bevolking in deze een communis opinia schijnt te bestaan, en haar optreden den indruk wekt van voortgekomen te zijn uit een diep besef van gekrenkt rechtsgevoel, terwijl elk verder in de hand werken der ontstemming tot een inkrimping der reeds zoo kleine graanproductie zou kunnen leiden, bestaat er wel aanleiding voor het vermoeden, dat de Regeering de klagers tegemoet zal komen en de inkooprijzen der rogge alsnog zal verhoogen. De garantieprijs voor de rogge van den volgenden oogst bedraagt thans *f* 20; we nemen nu aan, dat dit bedrag met *f* 1 verhoogd wordt en de prijs der rogge van den oogst 1917 op het zelfde bedrag wordt gesteld. Het meel zal dan *f* 24,50 per 100 K.G. kosten, met een nadeelig verschil tusschen in- en verkooprijzen van *f* 17,15, zijnde vrijwel hetzelfde bedrag, dat thans op het tarwemeel wordt toegelegd. De voorziening met roggebrood vereischt dan een som van ongeveer *f* 15.500.000.

Aan de broodistributie wordt dan in het geheel *f* 48.500.000 ten koste gelegd.

Maar ook met deze som is men er nog niet helemaal af. Ten einde de graanproductie te bevorderen heeft de Regeering premies in uitzicht gesteld voor hen, die het volgend jaar broodkoren verbouwen op land, hetwelk thans nog grasland is. Die premie bedraagt in het algemeen *f* 100 per H.A.; wenu er behoeven slechts 60.000 bunder omgelegd te worden, om voor 1918 (een vierde der distributie van koren in 1918 komt op rekening van dat jaar) de *f* 1.500.000 te verkrijgen, die noodig zijn om de distributiekosten van brood over het volgend jaar op de volle vijftig millioenen gulden te brengen.

De vereischte 60.000 H.A. zal men wel gemakkelijk halen; immers zij maken slechts 5 pCt. uit van de oppervlakte grasland, waarover men reeds in 1910 kon beschikken. En thans zijn er ongetwijfeld ettelijke tienduizenden hectaren grasland meer dan zeven jaar geleden.

DE DUITSCHE-ZWITSERSCHE ECONOMISCHE OVEREENKOMST.

De op 21 Augustus j.l. gesloten nieuwe economische overeenkomst tusschen Duitschland en Zwitserland is thans geratificeerd. Behalve de bekende, aan de levering van Deutsche steenkool gebonden leenings-clausule, waaraan wij in het voorgaand nummer enkele beschouwingen wijdden, bevat de overeenkomst een opsomming van de voornaamste goederen, welke wederzijds zullen worden geruild. Behalve steenkool en ijzer, het laatste gesteld op een maximale maandelijksche levering van 19.000 ton, zal Zwitserland ontvangen suiker, kunstmest, zink en zaden. Het levert vee en zuiverproducten, zij het in geringer hoeveelheid dan tot dusver, chocolade en geconserveerde vruchten. Luxe artikelen als zijde, uurwerken en kant, waarin Zwitserland specialiteit is, zijn als verwacht werd, niet in de regeling begrepen. De bestaande Deutsche invoerverboden blijven hiervóór gehandhaafd. Geen wonder is het, dat, waar reeds op zichzelf

de invoer van Deutsche zijde veel kans heeft den Zwitserschen te overtreffen, ook thans weder de vraag gesteld wordt, wat dan wel het eigenlijk doel is van de leeningsclausule, en dat gewezen wordt op de reeds vroeger gemaakte onderstelling, dat de gelden niet zoozeer tot steun der valuta zouden hebben te strekken als wel tot financiering van groote voorraden van allerlei goederen, die Duitschland voornemens zou zijn thans ook in Zwitserland aan te leggen.

Niet oneigenaardig is ten slotte dat Zwitserland, waar als bekend, indertijd op voorbeeld mede der N.O.T. de S.S.S. werd opgericht, thans; naar de Economiste Européen mededeelt, in een en ander aanleiding gevonden heeft over te gaan tot oprichting van een „Société anonyme pour le Commerce extérieur suisse”, een lichaam, waarin de staatsspoorwegen, de grootindustrie en de groothandel vertegenwoordigd zijn, en welks opzet, naar het schijnt, in verschillend opzicht overeenkomst vertoont met die onzer Exportcentrale.

AANTEKENINGEN.

Becijfering crisisuitgaven tot 1 Aug. 1917. — (Officieel.) De kasvoorschotten aan de koloniën, rijksgraanhandel, rijkskunstmeststoffenhandel, enz. buiten rekening gelaten, is de rijkskas van 30 Juli 1914 tot 1 Augustus 1917 achteruitgegaan *f* 667.400.000. Hiervan komt ten laste van tekorten op den normalen dienst (gewonen en buitengewonen) van de jaren 1914, 1915 en 1916 *f* 57.000.000. Blijft voor crisistekort *f* 610.400.000.

Hierbij zijn echter te voegen: a. de sommen, bereids door de belastingschuldigen speciaal voor de crisis opgebracht en wel:

1. de inkomsten van het Leeningsfonds 1914 na aftrek van hetgeen werd gebruikt tot rentebetaling op de crisisleeningen en van de opcenten op den suikeraccijns, welke opcentenheffing wordt opgewogen door verlaging van de hoofdsom van dien accijns en mitsdien geen verzwaring van belastingdruk tengevolge heeft *f* 15.900.000.

2. de opbrengst der crisisheffingen (oorlogswinstbelasting en verdedigingsbelastingen) *f* 102.800.000.

3. het bedrag der crisisuitgaven, welke reeds gedaan doch nog niet betaald zijn, te zamen te stellen op *f* 10.000.000. Totaal crisisuitgaven *f* 739.100.000.

Op 1 Augustus 1915 werd het totaalbedrag der crisisuitgaven geschat op *f* 200.000.000. Op 1 Februari 1916 was dit cijfer geklommen tot *f* 330.000.000, op 1 Augustus 1916 tot *f* 446.000.000, op 1 Februari 1917 tot *f* 588.700.000 en nu op 1 Augustus 1917 tot *f* 739.100.000.

De Canadeesche spoorwegen. — Wij hebben reeds eenige malen geschreven over de maatregelen die in het Dominion ten aanzien van een deel van het spoorwegsysteem overwogen werden. De lezer zal zich het rapport van eene regeeringscommissie herinneren — pag. 401 en 460 l. j. — waarin geadviseerd werd de Canadian Northern en de Grand Trunk in één maatschappij onder te brengen, waarvoor het gouvernement aansprakelijkheid, en de rechten die deze met zich brengt, zou verkrijgen. De Canadian Northern verdedigde zich in een memorandum waaraan wij reeds aandacht schonken; alleen ware thans nog een enkel woord te zeggen van de verklaring afgelegd door den heer A. W. Smithers, president-commissaris van de G. T. R., waarin evenzeer stelling genomen wordt tegen het bekende voorstel van de regeeringsadviseurs Drayton en Ackworth. Aan zijn nota was reeds voorafgegaan een rapport in denzelfden geest van den directeur-generaal der G.T.R., waarvan „the Economist” opmerkt, dat de belangrijkste quaestie door de voornoemde adviseurs behandeld, n.l. het financieel beheer en -voorzicht geene weerlegging vinden. Sedert is in Canada een belangrijke stap nader tot de „Verstaatlichung” gedaan. Op 1 Aug. j.l.

heeft de regeering van het Dominion aan het Lagerhuis te Ottawa mededeeling gedaan, dat bij haar het voornemen bestond de 6000 mijl der Canadian Northern over te nemen met al het materieel etc., a step — zooals wij in amerikaansche bladen lezen — rendered imperative by public sentiment. Het wetsontwerp is in tweede lezing op 17 Aug. d.a.v. aangenomen, nadat met 37 tegen 43 stemmen het amendement verworpen was, waarbij werd voorgesteld, dat geen vergoeding zou worden gegeven voor de nog uitstaande aandelen. Het gouvernement was reeds in bezit van \$ 40 miljoen der \$ 100 miljoen aandelen van de C. N. R. De Canadian Northern zal haar maatschappelijk karakter blijven behouden, terwijl door de regeering een besturend college zal worden ingesteld. Wij hebben vroeger reeds vermeld, dat niet ongunstig geoordeeld wordt over het financieel vooruitzicht der C. N. R. indien slechts beschikking verzekerd is over het vereischte bedrijfskapitaal, eene conditie waaraan de particuliere maatschappij onder huidige omstandigheden niet wist te voldoen. Ook de minister van financiën liet zich bij de behandeling in het Parlement weer in dezen zin uit. Voorts heeft het Canaadesche gouvernement voorgesteld aan de Grand Trunk Pacific nogmaals \$ 7.500.000 te leenen tegen 6 pCt. gewaarborgd door hypotheek, terwijl bovendien de overheid de bevoegdheid verkrijgt de directie te reorganiseeren. De G. T. P. die, zooals men weet, de laatste jaren met verlies werkte heeft de gelden noodig voor verplichte lasten en werkzaamheden aan weg en materieel in het volgend bedrijfsjaar. Tenslotte willen wij nog opmerken, dat de Grand Trunk dus niet ontslagen is van de verplichtingen t. a. harer westelijke lijnen, zooals immers door deze maatschappij begeerd werd.

Japan in Britsch-Indië. — „Voor de Nederlandsche industrie — zoo leest men in het jongste verslag van de Handelsvereniging „Holland-Bombay” — is het niet van belang onthloot te doen opmerken, dat het door de Centrale Mogendheden op handelsgebied verloren terrein in Eng. Indië, bijna uitsluitend door Japan wordt geabsorbeerd. Alle mogelijke artikelen die vroeger slechts door Duitschland en Oostenrijk werden geëxporteerd, worden nu uit Japan aangevoerd en al voldoen de leveringen niet steeds, zoo schijnt men toch daar te lande er meer en meer voor te zorgen, dat slechte praktijken van onbetrouwbare handelaren en fabrikanten ter kennis van de autoriteiten komen. Op textielgebied is Japan in de laatste jaren enorm vooruitgegaan. Grey Shirtings en Drills worden in concurrentie met Manchester en de plaatselijke (home) productie in Britsch Indië in enorme kwantiteiten aangevoerd. Ook met katoenen en halfwollen fancy artikelen is Japan geregeld aan de markt. Wij gevoelen die concurrentie niet alleen in Britsch Indië maar zelfs aan de Oostkust van Afrika. Waar de prijzen van grondstoffen, loonen, vrachten en verzekering in Europa zoo enorm gestegen zijn, hebben de Japanners met de goedkope vrachten hunner gesubsidieerde lijnen¹⁾, lagere loonen, goedkoopere grondstoffen en bijna normale mosterverzekering natuurlijk eene gemakkelijke concurrentie. Wel hebben de Amerikanen ook geprobeerd van den toestand in Europa te profiteeren om op diverse overzeesche markten een afzetgebied te veroveren, maar door te verlangen, dat gekocht wordt zóó als zij 't gewend zijn te leveren en door niet de minste rekening te houden met de gewoonten en gebruiken op andere koloniale markten, hebben ze niet dat groote succes gehad, dat ze met meer medegaandheid hadden kunnen bereiken.”

Havre in den oorlog. — De Fransche stad le Havre is een van die havenplaatsen, zooals Archan-

¹⁾ [Aangenomen moet worden, dat het verslag geschreven is alvorens de verlaging der Japansche scheepvaartsubsidies bekend werd.]

gel, Wladiwostok, Saloniki en ook Cette, die door den oorlog plotseling hunne beteekenis wezenlijk hebben zien stijgen. De N. R. C. ontving onlangs enkele cijfers die dit voor Havre — een centrum van activiteit voor het Engelsche leger — aardig illustreeren. Het aantal binnengelooopen schepen aldaar is bijna verdubbeld: 11.592 schepen in 1916 tegen 8782 en 6548 in 1915 en 1913. De tonnenmaat was in 1916 gemiddeld maandelijks 728.437 tegen 450.458 in 1913. Als men de normale activiteit van Havre wil vergelijken met die gedurende den oorlog, beschouwe men eens over de 2 jaren 1913 en 1915 den import en export van koopwaren naast elkaar, bijv. 705.596 ton landbouwproducten in 1915 tegen 284.630 ton in 1913; 155.111 ton ijzer, smeltijzer en staal in 1915 tegen 9630 ton in 1913; 160.301 ton suiker in 1915 tegen 4796 ton in 1913; 81.319 ton versch. of gezouten vleesch in 1915 tegen 1954 ton in 1913, enz. Wij geven de cijfers voor wat zij zijn. De inklaringen maken den indruk geflatteerd te zijn en zoo lijden wellicht ook de invoercijfers aan een zekere mate van onnauwkeurigheid.

INGEZONDEN STUKKEN.

AARDAPPELEN-DISTRIBUTIE.

Geachte Redactie.

Het slechte weder, dat tot den 2en dezer maand aanhield, bedreigde ons land met een ramp door groote schade aan den te velde staanden oogst en daaronder wel niet in de laatste plaats aan den aardappelooft. Gelukkig schijnt die ramp, die ons in dit jaar buitengewoon zwaar zou hebben getroffen, voorloopig afgewend, al heeft de regen ongetwijfeld toch schade berokkend.

Het Bureau voor mededeelingen omtrent de voedselvoorziening deelt ons mede, dat een ruime oogst van aardappelen mag worden verwacht. Gelukkig! Maar nu bedreigt ons een ander gevaar. Het heet: rantsoeneering en distributie met inbeslagneming door de regeering van het product.

't Is algemeen bekend, dat reeds de vrees, dat dit onheil dreigde, de zenuwachtigheid van zooveel huisvrouwen heeft doen ontstaan, de zenuwachtigheid, die haar noopt nu reeds winterprovisie in te slaan van aardappelen, die daarvoor niet geschikt zijn. Terecht wordt daartegen gewaarschuwd. Zullen de waarschuwingen baten, gelet op de misère van het vorige jaar? 't Is zeer te betwijfelen. De dagbladen staan vol aanbiedingen van aardappelen, geschikt(?) voor winterprovisie. De ongelukkige koopers zullen bedrogen uitkomen. Wat is daartegen te doen? Eén afdoend middel, n.l. bekendmaking door de regeering, dat gelegenheid zal worden gegeven om winterprovisie op te slaan, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Geschiedt dit niet, dan is herhaling van dezelfde misère als 't vorig jaar te wachten, getemperd misschien door de ruimere voorraden, maar aan den anderen kant verscherpt, doordien nu nog geen provisie voor den winter is ingeslagen, terwijl 't vorig jaar, toen de rantsoeneering begon, zeer velen hun winteropslag in de kelder hadden.

Wat is er tegen? Vrees, dat voor hen, die niet kunnen inslaan, niet genoeg zal overblijven, behoeft niet te bestaan. Staat men geen winteropslag toe, dan moet verreweg het grootste deel van den oogst door de boeren worden bewaard. Opslagplaatsen voor drooge en vorstvrije bewaring zijn, behalve bij de handelaren en de particulieren niet te bekomen. Dus bewaren in de kuilen op het land, vorstvrij? Misschien, maar bij strenge vorst, stellig niet (zie ervaring van het vorige jaar); onmogelijkheid van vervoer en staking van de voorziening der stedelijke bevolking, zoodra de vorst invalt. Wat bij de ingezetene in de kelders is, is veilig bewaard.

Zal men geen winteropslag toestaan, ook nu weder de bevolking dwingen eerst de oneetbare en niet voor

menschelijk voedsel bestemde fabrieksaardappelen te gebruiken, en de betere soorten in het voorjaar doen bederven? De fouten in het vorig jaar ten aanzien van de distributie begaan, zijn daar genoeg geboet. Het afschrikkend voorbeeld daarvan moge leiden tot verstandiger beleid.

G. M. Jz.

5 Sept. 1917.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van bloembollen. Aan gevestigde handelaren en telers van bloembollen kan vergunning worden verleend tot den uitvoer van bepaalde partijen bloembollen voor normaal gebruik.

Koffie. De aflevering van ruwe koffie is verboden, behoudens vooraf verkregen toestemming van het T.K.D. Voorts is door den Minister van Landbouw verboden koffie te verwerken tot koffie-extract, anders dan voor eigen huishoudelijk gebruik; ook de aflevering van koffie-extract is verboden. De prijs, tegen welken koffie in den tusschenhandel ten hoogste mag worden verkocht — d.i. de prijs, door branders en handelaren aan detaillisten in rekening te brengen voor gebrande koffie — is vastgesteld op 83 cts. per ½ K.G. los en 85 cts. per ½ K.G. verpakt. De detaillist is verplicht bovendien nog 2½ ct. per ½ K.G. distributiekosten te betalen.

Distributie van thee en koffie. Bepaald is, dat aan boeren, wien tarwe is gelaten voor eigen gebruik en dus geen broodkaarten hebben, koffie en na 12 dezer koffie of thee tot ten hoogste de vastgestelde rantsoenen kan worden geleverd door de gebruikelijke winkeliers. Aan de moeilijkheid, dat velen reeds een gedeelte der in hun gezin verbruikte broodkaarten voor de 25e week hadden vernietigd, alvorens bekend werd, dat de lichamen daarvan onmisbaar waren voor het kopen van koffie, kan niet worden tegemoet gekomen.

Het voornemen is de voorloopige distributieregeling voor thee en koffie zoo spoedig mogelijk te vervangen door eene definitieve, ingevolge welke deze

artikelen niet zullen kunnen worden verkocht en afgeleverd dan op bons, behorende tot eene „thee- en koffie-distributiekaart; alleen personen, die op 1 Oct. a.s. den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt, komen voor eene dergelijke kaart in aanmerking.

Aardappelen. De Minister van Landbouw heeft bepaald, dat de in zijn beschikking van 21-Juli j.l. vastgestelde maximumkleinhandelsprijzen ook zullen gelden voor de z.g. Eigenheimers of Borgers. Het ligt in de bedoeling eerlang over te gaan tot de opvoeding en distributie van winteraardappelen. Handelaren, die plegen op latere levering te koopen, wordt aangeraden hiermede rekening te houden.

Door het B. M. V. wordt bovendien nog het publiek gewaarschuwd tegen het thans reeds opslaan van wintervoorraad aardappelen. De werkelijk houdbare soorten mogen thans nog niet worden vervoerd, zoodat thans gekochte en opgeslagen partijen aan spoedig bederf onderhevig zijn. Over de aardappelenvoorziening gedurende den a.s. winter behoeft men zich niet ongerust te maken.

Beperking van den verbouw van gewassen. De verbouw van sluitkool-, koolrapen- en knollenzaad voor den oogst 1918 zal worden toegestaan tot ten hoogste 70 pCt. van den gemiddelden verbouw in de jaren 1913, 1914 en 1915.

Afval van kinabast. Het afleveren en het daarmede verband houdende vervoer van afval van kinabast en van de daarvan vervaardigde waar (molacine) is slechts toegestaan, indien het vervoer gedekt is door een door de Kina-controle-commissie der N.O.T. afgegeven toestemming.

Gasbesparing. Blijkens mededeeling van de Rijkskolendistributie is ook over de maand Augustus door verschillende gasfabrieken in totaal 2.728.000 M.³ gas teveel afgeleverd; over September zal dit moeten worden ingehaald. Geschiedt dit niet, dan wordt het teveel afgetrokken van het vast te stellen rantsoen voor het tijdvak van 1 October 1917 tot 31 Maart 1918.

Duivenboonen. Het bij beschikking van 16 Juli j.l. gegeven verbod om tarwe, enz. op eenigerlei wijze te gebruiken als voedermiddel voor dieren is thans uitgebreid tot duivenboonen.

MAANDCIJFERS.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN JUNI 1917.

(Ontleend aan de „Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			1917.	1916.
Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	f 2.085.634,10	f 2.393.843,87½	f 4.551.017,87	f 4.358.910,13
Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 2.133.167,53	„ 1.303.632,66½	„ 3.501.075,54	„ 3.379.224,77½
Ned. Centraal Spoorwegmaatschappij	„ 189.520,37	„ 175.795,46	„ 367.120,59	„ 333.182,07½
Hollandsche Buurtspoorwegen	„ 9.695,23½	„ 7.058,12	„ 17.318,20½	„ 16.825,46½
Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 10.857,68	„ 15.573,00½	„ 27.394,68½	„ 25.013,38
Geldersche Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
Tramw.mij. „de Meijerij“: lijn Veghel—Eindhoven—Belg. grens en St.Odenrode—'s Bosch, lijn Eindhoven—Helmond—Asten en Geldrop—Heeze	—	—	„ 19.976,77	„ 19.634,21
Zuid-Nederl. Stoomtramwegmaatschappij	„ 14.194,94	„ 10.428,00½	„ 7.494,36½	„ 6.560,84½
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 42.300,72	„ 36.052,27	„ 25.958,69	„ 27.270,22½
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	—	—	„ 82.670,89½	„ 79.623,35½
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 19.727,60	„ 9.643,90	„ 161.334,11	„ 156.649,30½
Gemeentetram te Amsterdam	„ 465.927,47	—	„ 32.820,41	„ 26.835,16½
Haagsche Tramwegmaatschappij	„ 278.906,50	—	„ 465.927,47	„ 437.667,81
Rotterdamsche Electr. Tramwegmaatschappij	„ 228.729,18½	—	„ 279.287,59	„ 244.807,12½
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	—	—	„ 228.729,18½	„ 216.871,59
lijn Samarang—Vorstenlanden—Willem I.	—	—	„ 655.000,—	„ 677.377,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 27.300,—	„ 24.700,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	„ 53.300,—	„ 44.300,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch.	—	—	„ 375.600,—	„ 327.900,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij	—	—	„ 264.400,—	„ 260.600,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	„ 103.000,—	„ 93.000,—
Kedirie Stoomtramwaatschappij	—	—	„ 87.400,—	„ 74.629,—
Malang Stoomtramwaatschappij	—	—	„ 74.300,—	„ 58.220,—
Deli Spoorwegmaatschappij	—	—	„ 411.000,—	„ 349.452,—

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTÓ'S.

	8 Sept. 1917	20 Juli 1914
Ned. Bank	Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 6 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Russische Staatsbk.	6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Italië ..	5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3—4 1/2 " —	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call- money
	Part. disconto	Prolon- gatie				
8 Sept. '17	1 7/8 ¹⁾	2 1/2	4 25/32	4-5/8	—	3 1/2-4 1)
3-8 " '17	1 7/8-2	2 1/2	4 25/32	4-5/8	—	3-6
27 A.-1 S. '17	2	2 1/4-2 1/2	4 25/32	4-5/8	—	2-6
20-25 A. '17	2	2 1/4	4 25/32	4-5/8	—	1 1/2-3
4-9 Sept. '16	3/4-1 1/4	1 1/4-1 1/2	5 3/8-5/8	4-5/8	—	2 1/2-3
6-11 Sept. '15	—	3 1/2-4	4 1/8-7/8	—	—	1 7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/10	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Noteering van 7 September 1917.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijksche noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijksche koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
3 Sept. 1917 ..	11.34 1/4	33.07 1/2	41.17 1/2	2.38 1/8
4 " 1917 ..	11.34 1/4	33.05	41.25	2.38 1/8
5 " 1917 ..	11.34 1/4	33.65	41.32 1/2	2.38 1/8
6 " 1917 ..	11.33 1/2	33.22 1/2	41.32 1/2	2.37 7/8
7 " 1917 ..	11.33 1/4	33.07 1/2	41.25	2.37 3/4
8 " 1917 ..	11.33	33.02 1/2	41.25	2.37 3/4
Laagste der week	11.32 1/4	32.95	41.05	2.37 3/8
Hoogste " "	11.34 3/4	33.65	41.37 1/2	2.38 1/4
1 Sept. 1917 ..	11.33 1/2 ¹⁾	33.17 1/2 ¹⁾	41.25 ¹⁾	2.38
25 Aug. 1917 ..	11.34 ²⁾	33.50 ²⁾	41.40 ²⁾	2.38 1/8
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.28	48.—	2.48 3/4

1) Noteering van 30 Aug.

2) Noteering van 24 Aug.

Data	Zwitser- land	Weenen	Kopen- hagen	Stockholm	Batavia telegrafisch
8 Sept. 1917	50.20	20.85	73.10	80.10	99 3/4-100 1/2
Laagste d. w.	48.50	20.70	72.70	80.—	—
Hoogste " "	51.70	21.40	73.10	80.30	—
1 Sept. 1917	51.75	21.12 1/2	72.62 1/2	80.10	99 3/4-100 1/2
25 Aug. 1917	53.10	21.35	72.40	79.50	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De wisselmarkt was flauw. Londen daalde van 11.34 1/4 tot 11.33. New York van 238 1/8 tot 237 3/4. Parijs was onregelmatig en meestal aangeboden. Slot circa 41.22 1/2. Markten konden in het midden der week plotseling sterk stijgen. Een bepaalde oorzaak was niet te ontdekken. De koers zakte de volgende dagen dan ook weder in. Slot ongeveer op koers van de vorige week. Weenen ongeveer in overeenstemming. Skandinavië zonder veel verandering. Roebels zeer flauw 42 tot 37, heden circa 33. Zwitserland hoogst onzeker. Aanvankelijk flauw dalend van 51.70 tot 48.50, daarna plotseling veel vaster 49.25—50.50—49.90—50.20. Heden 50.90. Italië flauw. Spanje eerder vaster op bericht van uitvoerverbod van goud uit Amerika.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
7 September 1917	4.76.45	5.77 1/2	nom.	41 7/8
Laagste d. week ..	4.76.45	5.77 1/2	—	41 7/8
Hoogste " " ..	4.76.45	5.77 1/2	—	41 7/8
31 Augustus 1917	4.76.45	5.77	nom.	41 7/8
25 " 1917	4.76.45	5.77 3/8	nom.	41 3/4
Muntpariteit....	4.86.87	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings- eenheden	4 Aug. 1917	21 Aug. 1917	Tijdperk 22—26 Aug.		28 Aug. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/8	97 3/8	97 1/4	97 3/4	97 1/4
B. Aires	d.p.gd.pes.	49 3/8	49 3/8	49 1/8	49 3/4	49 1/2
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/4 3/32	1/4 3/32	1/4 1/4	1/4 3/16	1/4 3/32
Hongkong ..	id. p. \$	2/7 3/4	2/10 1/2	2/11	3/-	3/-
Lissabon	d.p.escudo	31 7/8	31 7/8	31 1/2	32 1/4	31 7/8
Madrid	Peset. p. £	20.81	21.07	21.05 ¹⁾	21.90	21.22
Montevideo..	d.p.peso	53 3/4	53 3/4	53 1/2	54 3/10	53 15/10
Montreal ...	\$ per £	4.76 3/4	4.77	4.76 3/8	4.77 1/4	4.76 5/8
Petrograd ..	R. p. £ 10	220	225 1/2	224 1/2	252	245
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13 3/10	13 1/2	12 27/32	13 1/8	12 15/16
Rome	Lires p. £	34.51	35.34	35.43	35.60	35.53
Shanghai ..	sh/d.p.tael	3/11 1/4	4/3	4/3 1/4	4/6	4/6
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/16	2/4	2/4 1/16	2/4 1/8	2/4 1/16
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	12 25/32	13 3/16	13 3/32	13 11/16	13 3/32
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/1 3/8	2/1 3/8	2/1 7/16	2/1 13/16	2/1 3/8

1) Noteeringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Noteering te Londen.

te New York.

8 Sept. 1917.....	49	96 3/8
1 " 1917.....	46	90 3/4 ¹⁾
25 Aug. 1917.....	44 7/8	88 1/2
18 " 1917.....	44	86 3/4
11 " 1917.....	42 1/10 ²⁾	82 7/8
9 Sept. 1916.....	32 3/16	68 3/8
11 Sept. 1915.....	23 1/2	48 3/4
20 Juli 1914.....	24 15/16	54 1/8

1) Noteering van 31 Augustus 1917.

2) Noteering van 10 Augustus 1917.

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 8 SEPTEMBER 1917.

Activa.

Binnenl. Wis-	H.-bk. f 83.137.916,55 sels, Prom. B.-bk. " 131.425,— enz. in disc. Ag.sch. " 7.458.473,74 f 90.727.815,29	
Papier o. h. Buitenl. in		
disconto		
Idem eigen portef..	f 8.121.090,—	
Af: Verkocht maar voor		
de bk. nog niet afgel. "	8.121.090,—	
Beleeningen	H.-bk. f 36.941.554,42 incl. vrsch. B.-bk. " 3.301.227,15 1/2 in rek.-crt. Ag.sch. " 31.672.386,23 op onderp. f 71.915.167,80 1/2	
Op Effecten		f 66.449.067,80 1/2
Op Goederen en Spec. "		5.466.100,—
		71.915.167,80 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	5.694.047,57	
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 49.446.790,—	
Muntmat. Goud	614.735.301,20 1/2	
	f 664.182.091,20 1/2	
Munt, Zilver, enz. "	7.364.066,43	
Muntmat. Zilver .. "		
	671.546.157,63 1/2	
Effecten		
Bel. v. h. Res.fonds..	f 5.170.315,—	
id. van 1/2 v. h. kapit. "	3.921.939,62 1/2	
	9.092.254,62 1/2	
Geb. en Meub. der Bank	1.465.000,—	
Diverse rekeningen	59.968.239,80	
	f 918.529.772,72 1/2	
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	5.234.534,18 1/2	
Bankbiljetten in omloop	788.448.210,—	
Bankassigatiën in omloop	1.912.186,69 1/2	
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f —	
Van anderen	99.347.455,39	
	99.347.455,39	
Diverse rekeningen	3.587.386,45 1/2	
	f 918.529.772,72 1/2	
Beschikbaar metaalsaldo	f 492.541.659,24 1/2	
Op de basis van 1/2 metaaldekking	314.600.088,83	
Minder bedragaan bankbiljetten in omloop		
dan waartoe de Bank gerechtigd is ..	2.462.708.295,—	

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	11.964.575,24 1/2	
Buitenlandsche wissels....		159.060,—
Beleeningen		4.195.215,60
Goud	36.746,17	
Zilver	93.619,67 1/2	
Bankbiljetten		1.312.495,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..	619.479,09	

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	8 Sept. 1917	1 Sept. 1917
Aan schatkistpromessen..	f 141.050.000,—	f 134.050.000,—
waarvan rechtstreeks bij		
de Ned. Bank geplaatst	80.000.000,—	68.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	109.650.000,—	115.807.000,—
Aan zilverbons	23.437.709,25	22.926.826,50

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeetschbare schulden
8 Sept. 1917	664.182	7.364	788.448	101.260
1 " 1917	664.145	7.270	789.761	102.046
25 Aug. 1917	656.911	7.375	766.667	70.081
18 " 1917	656.851	7.229	768.531	68.385
11 " 1917	656.748	7.097	770.707	66.264
4 " 1917	647.041	7.060	778.969	57.932
28 Juli 1917	633.304	7.247	767.152	58.470
21 " 1917	621.209	7.322	760.027	55.682
14 " 1917	624.158	7.286	767.296	52.738
7 " 1917	625.672	7.287	771.151	48.507
30 Juni 1917	626.729	7.454	764.224	63.675
23 " 1917	603.159	7.569	738.635	68.497
16 " 1917	602.616	7.573	741.257	68.016
9 Sept. 1916	583.879	7.160	675.829	146.397
11 Sept. 1915	379.733	1.890	519.191	23.402
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Belee- ningen	Beschik- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks			
8 Sept. 1917	90.728	80.000	71.915	492.542	75
1 " 1917	78.763	68.000	76.110	492.002	75
25 Aug. 1917	31.951	21.000	74.621	495.884	79
18 " 1917	31.402	20.000	73.697	496.045	80
11 " 1917	37.913	26.000	74.812	495.414	79
4 " 1917	45.467	34.000	75.101	485.707	78
28 Juli 1917	44.781	33.000	75.195	474.413	78
21 " 1917	49.692	38.000	77.060	464.375	77
14 " 1917	51.755	40.000	76.823	466.424	77
7 " 1917	52.211	40.000	75.683	468.033	77
30 Juni 1917	52.644	40.000	79.148	447.376	79
23 " 1917	52.879	40.000	79.469	448.344	76
16 " 1917	53.142	40.000	83.238	447.376	75
9 Sept. 1916	105.368	88.500	63.168	425.731	72
11 Sept. 1915	58.429	30.060	80.357	272.607	70
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van 1/2 metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeetschb. schulden
2 Juni 1917	72.995	22.160	160.565	35.127
26 Mei 1917	72.098	22.325	157.493	35.211
19 " 1917	72.297	22.244	156.573	34.428
12 " 1917	72.825	22.463	157.741	34.906
3 Juni 1916	56.765	31.595	146.657	37.254
12 Juni 1915	29.556	30.990	113.016	17.248
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen 1)	Beschik- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
2 Juni 1917	6.550	36.226	50.976	12.565	56.465	49
26 Mei 1917	6.532	35.747	50.060	11.326	56.318	49
19 " 1917	6.508	36.852	50.149	8.553	56.783	49
12 " 1917	6.534	36.225	49.605	9.504	57.211	49
3 Juni 1916	6.644	39.576	41.301	11.126	51.577	48
12 Juni 1915	5.913	5.627	55.321	6.208	34.493	47
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

1) Sluitpost der activa.

2) Op de basis van 1/2 metaaldekking.

SURINAAMSCH E BANK.**OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.**

(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Div. rekeningen 1)
14 Juli 1917 ..	750	1.186	1.003	890	589
7 „ 1917 ..	760	1.248	960	895	616
30 Juni 1917 ..	766	1.201	1.015	886	668
23 „ 1917 ..	750	1.145	1.014	888	593
15 Juli 1916 ..	715	1.013	902	920	595
17 Juli 1915 ..	1.143	1.070	1.534	860	926
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 22 AUGUSTUS 1917.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 70.083.155	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities „ 7.434.900
	Gold coin and bullion .... „ 51.633.155
£ 70.083.155	£ 70.083.155

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities .. £ 56.483.328
Rest ..... „ 3.526.832	Other securities „ 100.889.240
Public deposits „ 44.700.857	Notes ..... „ 30.149.640
Other deposits „ 127.244.116	Gold and silver coin ..... „ 2.519.485
Seven-day and other bills.. „ 16.888	
£ 190.041.693	£ 190.041.693

Door het uitblijven der Engelsche bladen konden de cijfers van de twee laatste weekstaten hierboven niet worden opgenomen.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
5 Sept. 1917	54.288	40.670	***	***	***
29 Aug. 1917	54.303	40.407	***	***	***
22 „ 1917	54.153	39.934	173.500	28.500	146.874
15 „ 1917	53.636	40.045	173.141	28.500	146.220
6 Sept. 1916	55.342	36.264	130.436	28.500	97.972
8 Sept. 1915	67.479	31.791	60.844	28.500	15.000
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-percentage 1)
5 Sept. '17	57.794	97.739	44.462	124.997	32.068	18,92
29 Aug. '17	57.899	105.499	46.526	131.094	32.347	18,21
22 „ '17	56.483	100.889	44.701	100.889	32.669	19,—
15 „ '17	56.541	101.975	45.510	101.975	32.041	18,58
6 Sept. '16	42.188	95.739	52.219	105.094	37.528	23 1/8
8 Sept. '15	34.418	145.230	129.588	85.942	54.138	25 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

II. DUITSCHE RIJKBANK.

STAAT VAN 31 AUGUSTUS 1917.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk. 2.499.126.000
davon Goldbestand	„ 2.403.027.000
Reichs- en Darlehenskassenscheine.....	„ 671.355.000
Noten anderer Banken	„ 1.940.000
Wechsel	„ 11.364.610.000
Lombardforderungen	„ 10.098.000
Effekten.....	„ 176.269.000
Sonstige Aktiva	„ 1.340.709.000
Grundkapital.....	„ 180.000.000
Reservfonds	„ 90.137.000
Notenumlauf	„ 9.337.102.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten ..	„ 5.890.583.000
Sonstige Passiva	„ 566.285.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grootendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-percentage 1)
31 Aug. 1917	2.499.126	2.403.027	671.355	9.337.102	34
23 „ 1917	2.494.576	2.402.850	567.538	8.977.977	34
15 „ 1917	2.489.536	2.402.462	547.240	8.934.378	34
7 „ 1917	2.482.818	2.402.461	545.926	8.905.653	34
31 Aug. 1916	2.494.327	2.469.036	333.625	7.117.524	40
31 Aug. 1915	2.455.074	2.410.204	210.530	5.564.335	48
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Cr.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Aug. 1917	11.364.610	5.890.583	5.753.300	657.000
23 „ 1917	11.066.859	5.874.854	5.547.700	551.100
15 „ 1917	11.368.620	6.080.386	5.473.900	530.500
7 „ 1917	11.032.281	5.739.791	5.424.700	530.400
31 Aug. 1916	7.077.485	2.835.529	2.033.400	298.200
31 Aug. 1915	4.941.699	1.736.312	1.020.000	162.000
23 Juli 1914	750.892	943.064	.....	.....

III. BANK VAN FRANKRIJK.**OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.**

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	* Te goed in het Buitenland	* Butt.gew. voorsch. a/d. Staat
6 Sept. '17	5.313.880	2.037.108	260.085	668.111	11.300.000
30 Aug. '17	5.311.827	2.037.108	260.019	710.085	11.200.000
23 „ '17	5.309.717	2.037.108	260.331	717.050	11.025.000
16 „ '17	5.307.252	2.037.108	260.370	714.436	10.900.000
7 Sept. '16	4.817.320	—	337.497	703.260	8.500.000
9 Sept. '15	4.377.441	—	364.326	981.925	6.500.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	* Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Cr. Particulieren.	Rek. Cr. Staat
	560.050	1.170.216	1.119.145	20.857.243	2.663.750	45.193
598.435	1.170.372	1.102.157	20.568.913	2.782.775	15.244	
567.412	1.173.013	1.113.577	20.468.568	2.715.700	17.901	
617.770	1.174.569	1.116.187	20.458.825	2.601.354	80.459	
387.818	1.399.004	1.173.557	16.598.862	2.122.214	171.337	
264.230	2.022.496	589.331	13.223.033	2.478.744	57.284	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

De post „Schatkistbiljetten” komt eerst sedert 14 November 1914 n. st. in den weekstaat voor. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Te goed ijh but- tenland	Zil- ver	Schat- kistbil- jetten	Dis- conto's en beleen- ingen	Circu- latie	Rek. Cou- rant
29 Aug. '17	1.298	2.308	120	12.037	1.680	14.676	2.614
21 „ '17	1.297	2.308	124	11.928	1.737	14.435	2.634
14 „ '17	1.294	2.308	124	11.767	1.835	14.125	2.672
5 „ '17	1.293	2.308	124	11.394	2.087	13.916	2.484
29 Aug. '16	1.551	2.057	83	3.895	969	6.981	1.524
29 Aug. '15	1.586	71	37	—	—	4.092	1.404
21 Juli '14	1.601	144	74	....	757	1.634	1.099

V. BELGIE.

Van de Nationale Bank van België, die haar goudvoorraad naar Londen heeft overgebracht, zijn sedert 6 Augustus 1914 geen weekstaten openbaar gemaakt.

De Société Générale de Belgique is einde 1914 met de functie van circulatiebank belast. Het Notendepartement dezer bank publiceert wekelijks verkorte balansen. De biljetten zijn niet inwisselbaar.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitent. sald	Beleen. van buitent. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. sald
30 Aug. 1917	425.763	89.949	480.000	95.814	992.168	89.392
23 „ 1917	425.415	89.928	480.000	95.330	991.459	89.275
16 „ 1917	425.757	89.894	480.000	96.617	991.480	90.847
9 „ 1917	425.719	89.863	480.000	92.750	981.203	97.363
31 Aug. 1916	308.592	71.320	480.000	45.021	751.131	146.124
2 Sept. 1915	132.174	23.160	360.000	38.769	408.586	145.492

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Zilver	Wissels	Deposito's	Circu- latie	Dekkings- Percen- tage ¹⁾
27 Juli '17	928.070	51.789	333.556	1.287.035	—	—
20 „ '17	956.131	50.301	359.111	1.354.393	—	—
13 „ '17	925.033	47.545	335.100	1.327.391	—	—
6 „ '17	903.983	38.314	331.517	1.260.973	—	—
28 Juli '16	364.760	16.589	111.048	547.808	11.814	67
30 Juli '15	266.192	22.092	40.727	306.183	14.965	85

¹⁾ Gouddekking van deposito's en circulatie na aftrek van de posten tusschen de banken onderling.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST
MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
8 Sept. '17	505.770	3.712.990	31.330	3.850.650	50.050
1 „ '17	527.800	3.766.520	30.870	3.849.410	62.540
25 Aug. '17	527.110	3.729.290	30.660	3.816.350	76.150
18 „ '17	515.830	3.725.010	30.370	3.850.920	65.190
9 Sept. '16	628.900	3.408.840	31.390	3.306.960	70.960
11 Sept. '15	673.360	2.814.180	36.980	2.666.690	209.890
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.780	2.057.570	26.170 ¹⁾

¹⁾ Op basis van 25 % van alle deposito's.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 September 1917.

De krijgskans is in de afgelopen acht dagen den Centralen Mogendheden wel gunstig geweest. Naast een standhouden in het Westen staat, wat Duitschland betreft, in het Oosten de inname van Riga en een onstuimig voortdringen zijner troepen in de omgeving van die stad, wat Oostenrijk-Hongarije aangaat, het breidelen van het eldfe Italiaansche Isonzo-offensief en daarop gevolgde geslaagde tegenaanvallen.

De goede berichten van de fronten zijn aan de beurzen te Weenen en Berlijn, zooals van zelf spreekt, met iver genomenheid begroet, zoodat de aangename stemming, die er thans reeds een aantal weken heeft geheerscht, er nog door werd verhoogd.

Voor al te Weenen was dit het geval en naar de persstemmen uit Oostenrijk te oordeelen, moet de beurs in de afgelopen week; vooral op den 3en September, aldaar het tooneel geweest zijn van sensationele rijzingen in allerlei fondsen, voornamelijk industriële waarden. Omvangrijke kooporders werden er tot als 't ware omhoog springende koersen voor rekening van het publiek uitgevoerd, waarbij de soortgelijke bevestiging, welke zich kortelings te Berlijn heeft voorgedaan, slechts kinderspel geweest moet zijn. De hoofdfondsen begonnen met avances van in sommige gevallen ca. 30 Kronen boven de laatste notering. In enkele industriële waarden alleen (vooral ijzergieterijen en kanonnenfabrieken) werden duizenden stuks omgezet. De rijzing en de omvang van den beurshandel zijn dermate belangrijk geweest, dat zij onmogelijk uitsluitend kunnen worden toegeschreven aan de opgemelde militaire berichten. Veeleer berusten dergelijke sensationele voorvallen aan beurzen in oorlogvoerende landen op andere gronden, waarvan de belangrijkste wel deze is, dat door het gedwongen stilliggen van handel en industrie, voor vrijgekomen gelden daarin geen lonende plaatsing kan worden gevonden. Veelal verhuizen deze gelden naar de beurs, alwaar zich dan in die waarden, waarvan het algemeen bekend is dat zij van den oorlog profiteeren, wilde aankopen ontwikkelen. In het onderhavige geval zou hierop bijv. de mededeeling kunnen wijzen, dat voornamelijk het publiek in Weenen in de markt is, terwijl beroepshandelaars slechts een bescheiden deel aan de transacties hebben. Het kan niet uitblijven, dat een handel van dien aard, die, doordien er grootendeels aan wordt deelgenomen door lieden welke voorheen in hunne bedrijven ver van den beurshandel verwijderd stonden en die, de eraan verbonden gevaren miskennend, een catastrofe onvermijdelijk maken, in bevoegde kringen groote bezorgheid wekt. Te Budapest, waar een soortgelijke hausse-beweging is voorgekomen, is dan ook in de afgelopen week reeds bij monde van den Minister-president op de gevaren die deze wilde handel medebrengt, gewezen; beperkende maatregelen zijn vermoedelijk te wachten.

Ook te Weenen schijnt men thans tegen de speculatiewoede te gaan optreden. De banken waren er de laatste dagen al meer en meer gereserveerd bij het toestaan van leeningen tegen effectenonderpand en in vele gevallen werd hooger surplus dan gewoonlijk gevraagd. En als regeeringsmaatregel tegen de speelzucht ter beurse spreekt men van een wetsontwerp tot verhooging der beursbelasting, dat binnenkort zou worden ingediend. De beursbelasting werd het laatst in 1897 verhoogd en werd destijds als volgt vastgesteld: 1 kroon belasting voor iedere afsluiting in aandelen en obligatiën van premie-leeningen, — met uitzondering der premieleeningen van den Staat — en 40 Heller voor alle overige afsluitingen. Thans zou men, naar verluidt, deze heffingen respectievelijk op 10 Kronen en 4 Kronen gaan verhogen, wat, indien het bericht juist is, aan den maatregel naast het moreele karakter ontegenzeggelijk een „fiscaal tintje” zou verleen.

In de laatste dagen was de Weensche beurs al wat minder onstuimig. Toch bleef de stemming vol vertrouwen, ook al tengevoelge van het bericht, dat in een op 6 dezer gehouden gezamenlijken Oostenrijkschen en Hongaarschen minister-raad de kwestie van de depreciatie der valuta aan de orde was geweest. Men stelt zich als resultaat der besprekingen voor, dat getracht zal worden steun te verleen aan de Oostenrijksch-Hongaarsche valuta, niet eerst na, doch reeds tijdens den oorlog. Men ziet hierin een gevolg van het optreden van den nieuwen Hongaarschen eersten minister, Dr. Wekerle, die reeds vóór zijn tegenwoordig ministerschap deze kwestie grondig moet hebben bestudeerd. Uit een persgesprek zou volgen, dat de minister-president het betreffende doel wil trachten te bereiken door systematischen uitvoer van producten, welke het land kan missen. Het is echter zeer de vraag of deze producten in voldoende

hoeveelheid aanwezig zijn en kunnen worden uitgevoerd om den gewenschten invloed op de handelsbalans uit te oefenen. Steenkool komt niet in aanmerking, daar deze delfstof zelfs nog uit Duitschland moet worden betrokken; men spreekt echter van uitvoer van petroleum en hout.

Ter beurze te Berlijn heeft het zegevieren der bondgenootschappelijke wapenen eveneens vreugde gewekt, daar men meent aan het Oostfront, waar de terugtocht der Russische legers niet tot staan te brengen schijnt, eene beslissing te kunnen forceeren. Uitgesloten is de kans op verder belangrijk militair succes natuurlijk niet. Het geheel gedesorganiseerde Rusland zal vermoedelijk niet in staat blijken de débaucle nog tijdig te voorkomen. En de winste, die de Centralen bij dezen stand van zaken kunnen behalen, zal den Rijkskanselier wellicht het opstellen der vredesvoorwaarden, waarmede hij zich naar verluidt bezighoudt, vergemakkelijken.

De overwinningen op Rusland vormen het beste prospectus voor de nieuwe oorlogsleening, dat de Deutsche Minister van Financiën zich maar wenschen kan. De uitgifte der 7de Deutsche oorlogsleening vindt n.l. van 19 Sept. tot 18 Oct. plaats, en wel tot dezelfde voorwaarden als de 6e, die van Maart 1917. Deze 7de bestaat ook uit 5 pCt. obl. en 4½ pCt. schatkistbiljetten; beider prijs van uitgifte is 98 pCt. De 5 pCt. obl. zijn vóór 1 October 1924 niet aflosbaar. Voor de schatkistbiljetten is als koers van terugbetaling 110 pCt. bepaald. De rentabiliteit der obl. bedraagt derhalve 5,1 pCt., rekening houdende met de 2 pCt. aflossingswinst: 5,3 pCt. Gedurende de eerste 7 jaren vindt geen uitloting van deze schatkistbiljetten plaats; daarna vindt de aflossing plaats in 50 gelijke annuïteiten. De Regeering behoudt zich echter het recht voor den rentevoet te verlagen, en wel: na tien jaren op 4 pCt., na 20 jaren op 3½ pCt. In die gevallen zal de aflossingskoers echter verhoogd worden, respectievelijk op 115 en 120 pCt. Bij de laatste emissie bestond voor het schatkistpapier groote belangstelling en kwamen inschrijvingen tot een totaal van eenige milliarden in.

Om de toename der Deutsche staatsschuld door oorlogsleeningen te kunnen nagaan, drukken wij hieronder een lijstje der verschillende „Kriegsanleihen“ af:

	Datum	Totaal der inschrijvingen (ca)
1e Oorlogsleening	September 1914	4.60 milliard
2e	Februari 1915	9.00
3e	October 1915	12.10
4e	Maart 1916	10.40
5e	October 1916	10.50
6e	Maart 1917	12.77

totaal in ronde cijfers 60 milliard, hetgeen per hoofd der bevolking van Duitschland een schuldenlast, uitsluitend op grond van de oorlogsleeningen van 923 Mark beteekent.

Naast de voor de deur staande 7de oorlogsleening werden ter beurze te Berlijn vooral de samensmelting van de Dresdner Bank met de Rheinisch Westfälische Disconto-Gesellschaft en de Märkische Bank besproken. Ter uitvoering der fusieplannen zal aan aandeelhouders der Dresdner Bank worden voorgesteld het maatschappelijk kapitaal met 60 miljoen Mark te verhoogen. Daarna zouden kapitaal en reserves der instelling tezamen 340 miljoen mark bedragen. Verder trok ter beurze ook de kapitaalsuitbreiding der Daimler-Gesellschaft de aandacht, waardoor de markt der industrie-aandeelen gestimuleerd werd. De Daimler-Motoren-Gesellschaft zal op 15 October a.s. aan aandeelhouders voorstellen, het kapitaal van Mk. 8 miljoen op 32 miljoen te verhoogen. De houders van één oud aandeel hebben het recht drie nieuwe aandelen à 107 pCt. te betrekken. Aanleiding tot deze verviervoudiging van het kapitaal is de groote uitbreiding van het arbeidsprogramma der onderneming en tevens het feit, dat de groote geaccumuleerde winsten, — de onderneming trad daarmede op als geldgever aan gemeenten! — bij aandeelhouders den wensch hadden aangewakkerd om op ruimere schaal van de vruchten der onderneming te plukken. De krachtige groei tijdens den oorlog blijkt wel ten duidelijkste uit de grootte van het oorspronkelijke aandeelenkapitaal. Dit bedroeg bij de oprichting der Maatschappij n.l. 600.000 mark. De laatste uitgifte van nieuw kapitaal vond plaats in April 1911, toen het kapitaal op M. 8 miljoen werd gebracht.

De wilde beweging aan de Weensche beurs en de daarop geoeffende critiek heeft het Berlijnsche publiek eenigszins gekalmeerd. Hoewel de stemming ter beurze doorlopend vast bleef, zijn de omzetten, en ook de koersschommelingen ditmaal binnen engere grenzen gebleven.

Te Londen heeft de beurs in de verstreken berichtsperiode een vaste houding aan den dag gelegd, zonder dat het evenwel tot zaken van belangrijken omvang is gekomen.

Er werd voornamelijk handel gedreven in binnenlandsche industriële aandelen en eenige speculatieve waarden, zoals mijn- en petroleumfondsen, voorts ook in Mexicaansche papieren. De volharding waarmede deze waarden nu al weken lang worden gekocht zou, oppervlakkig beschouwd, op een onbegrensd vertrouwen in de toekomst kunnen wijzen; meer waarschijnlijk is het echter, dat de speelzucht van het Engelsche publiek aan de veelvuldige rijzingen van den laatsten tijd niet vreemd is. Men heeft hier wellicht met een dergelijk verschijnsel als aan de Weensche beurs te doen. De toestand op de Londensche effectenmarkt is nog steeds niet normaal; inplaats van het koopen op termijn bestaat nog altijd de verplichte contante betaling van ook maar het kleinste postje. Ook in Engeland ageert men van verschillende zijden tegen het beursspel, vermoedelijk ook al hierom, wijl de daardoor in beslag genomen middelen, in ieder geval tijdelijk, voor de Regeering die in deze tijden de groote financieele slok-op is, verloren gaan.

De Engelsche oorlogsleeningen zijn in den laatsten tijd weinig gefavoriseerd. De reden hiervan zal wel liggen in de uitgifte van koloniale oorlogsleeningen met hooger rendement. De 5½ pCt. converteerbare obligatiën der nieuwe Australische leening groot £ 4½ miljoen zijn à 98½ pCt. verkrijgbaar. Deze uitgifte lijkt zeer veel op die welke eerst in April j.l. plaats had, toen £ 3½ miljoen 5½ pCt. obl. à 98 pCt. werden aangeboden. Aflossing van beide leeningen vindt plaats in 1922 of 1927. De nieuwe obl. redden, rekening houdende met den aflossingstermijn, ca. 5,70 pCt. Van de uitgifte van dergelijke beleggingen met hoog rentegenot gaat natuurlijk een stimulerende invloed op de rente van nieuwe beleggingspapieren uit; de koers der oudere fondsen wordt er door gedrukt. In verband hiermede meende men, naar aanleiding van deze jongste Australische uitgifte, — dit is reeds de 4de Engelsche koloniale leening met een 5½ pCt. rentevoet —, de Regeering er nogmaals op te moeten wijzen, dat het voor den Staat veel voordeliger zou zijn de koloniale geldbehoefte van het moederland uit te financieren.

De stijging van den rubberprijs te Londen en het declareren van enkele gunstige interimdividenden van rubbermaatschappijen (bijv. van de Linggi-Plantations, die een 1ste interimdividend van 33½ pCt. tegen 25 pCt. v. j. aankondigde) gaf aanleiding tot eenige vraag voor rubberaandeelen.

Te Parijs is de stemming ter beurze in de laatste 8 dagen nogal onregelmatig geweest. Groote omzetten kwamen niet voor. De 3 pCt. Fransche rente zakte fractioneel in. Eenige vraag bestond voor 4 pCt. Spanje Buitenland, welk fonds in verband daarmede van 105,10 tot 107 kon opkomen. De houding van Wallstreet heeft in de afgelopen weken weder in flagrante tegenstelling gestaan tot die der Europeesche beurzen.

De angst voor regeeringsmaatregelen op industrieel gebied en dat der spoorwegen, leidde jongstleden Dinsdag, toen de beurs na een sluiting van 3 dagen weder voor 't eerst gehouden werd, tot een paniekachtige beweging, waarbij verscheidene fondsen van 5 tot 7 pCt. moesten prijsgeven. Steels kwamen 104¼ na 109¾ te noteeren. Unions 127½ na 131½. Van de opgewonden stemming werd door baissiers gebruik gemaakt om door aanzienlijk aanbod van fonds de koersen nog verder te drukken, hetgeen in vele gevallen ook gelukte. Volgens een bericht uit Washington, zou president Wilson voornemens zijn, de Virginia Railway, een belangrijken kolenspoorweg, alsmede de uitgestrekte kolenvelden van Kentucky, welke nabij dien spoorweg liggen, te naasten.

		4 Sept.	7 Sept.	10 Sept.	Rijzing of daling.
5	0/0 Ned. W. Schuld . . .	101 1/8	101 1/4	101 3/16	+ 1/16
4 1/2	0/0 " " " . . .	1916	101 1/8	101 3/8	+ 1/2
4	0/0 " " " . . .	1916	94 1/4	94 1/2	+ 1/4
3 1/2	0/0 " " " . . .	83	82 3/4	82 3/4	— 1/4
3	0/0 " " " . . .	73 1/16	72 7/8	72 3/4	— 3/16
2 1/2	0/0 Cert. N. W. S.	61 1/4	61 1/4	61	— 1/4
5	0/0 Oost-Indië 1915	100 3/4	100 3/4	100 7/8	+ 1/8
4	0/0 Hongarijes Goud	39	39	39	
4	0/0 Oostenr. Kronenr. . . .	36 1/16	35 13/16	35 1/2	— 9/16
5	0/0 Rusland 1906	68	68	68	
4 1/2	0/0 Ivangor. Domb.	67 13/16	65	65	— 2 13/16
4	0/0 Rusland Cons. 1880 . . .	52 13/16	51 1/4	51 1/4	— 1 9/16
4	0/0 Rusl. bij Hope & Co. . .	52 13/16	51 1/16	51	— 1 13/16
4	0/0 Servië 1895	46 3/4	46 3/4	46 3/4	
4 1/2	0/0 China Goud 1898	66 3/4	66 3/4	66 3/4	
4	0/0 Japan 1899	67 1/4	67 1/4	67 1/4	
5	0/0 Brazilië 1895	66 13/16	66 13/16	66 13/16	

Te onzent heeft de effectenmarkt in de afgelopen week in zeer levendige houding verkeerd. De aangenane

stemming, die reeds korten tijd te voren in enkele afdeelingen af en toe kon worden waargenomen, brak in de eerste dagen der week flink baan in de *scheepvaartafdeeling*. Waar de meeste maatschappijen een deel hunner vloot tot stilliggen zien gedoemd, werd aanvankelijk de meeste aandacht geschonken aan die maatschappijen, die nog geregeld kunnen varen, bijv. Java China Japanlijn en Paketvaart. Beide aandeelen hebben dan ook belangrijke koersvorderingen gemaakt. Het verloop van eerstgenoemd fonds was: 215—228—231½—235, van laatstgenoemd: 227—234—240—246—243. In de laatste dagen breidde de kooplust zich ook uit over de overige waarden dezer afdeeling, waarbij aand. Scheepvaart-Unie, Nederland en Kon. Holl. Lloyd scherp naar voren kwamen. De speculatieve beweging is ten deele toe te schrijven aan de in de afgelopen week herhaaldelijk verspreide en weder tegengesproken berichten omtrent het uitvaren van schepen, daarnaast aan geruchten betreffende zeer aanzienlijke winsten, welke door sommige maatschappijen in slechts enkele reizen tusschen Indië en Amerika zouden zijn gemaakt (bijv. Paketvaart). Ook speculatie voor Indische rekening werkte de snelle rijzing in de hand; te Batavia is een sterke koopbeweging in Indische scheepvaartwaarden ontstaan. Het heden bekend geworden besluit van de regering der Ver. Staten om neutrale schepen te charteren, beïnvloedde de stemming niet ongunstig. Wel zal men, zoo de maatregel werkelijk wordt uitgevoerd, op gefixeerde, dus lagere vrachten kunnen rekenen, doch in ieder geval zullen de schepen weder varen en kan het gedwongen stilliggen een einde nemen. De willigte in de scheepvaartmarkt is aldra op de cultuuraafdeelingen overgeslagen. Zoowel voor suiker-, als tabak- en rubberfondsen bestond flinke vraag.

Cultuurwaarden, zooals aand. H.V.A. voerden reeds in het begin der week een vasten grondtoon, bij bescheiden aankopen. Aan het einde der week echter ontstond voor deze aandeelen dringende vraag, die, daar zij slechts schroomvallig werd bevredigd, tot een scherpe koersstijging heeft geleid. Voor de aand. H.V.A. hebben geruchten omtrent zeer gunstige resultaten over het loopende boekjaar de rijzing ingeluid; men sprak van een winstcijfer van f 24 miljoen. Daarbij kwamen ook weder reeds vroeger verspreide geruchten omtrent een bonus in omloop. Naast deze aandeelen werden ook aand. N.-I. Handelsbank flink gekocht. Heden breidde de kooplust zich nog verder uit.

In *tabaksaandeelen*, die verleden week al vast gestemd waren, ontstond heden een buitengewone willigte, zeker o.a. ten gevolge van de aankopen van Amsterdamsche grossiers in Indië, welke transacties ten doel zouden hebben, te voorkomen dat van Amerikaansche zijde te veel in Indië zou worden weggekocht, hetgeen voor de Amsterdamsche tabaks-

markt natuurlijk groote schade zou beteekenen. Belangrijke koersverschillen naar boven ontstonden in aand. Deli-Maatschappij, Senembah, Deli-Batavia en Medan.

Rubberaandeelen waren Zaterdag j.l. en heden eveneens zeer goed gevraagd. De prijs van het product te Londen is na de zomerstille flink gaan stijgen; de voorraden te Londen zijn niet verder aangevuld, eerder afgenomen en Amerika treedt zoowel aldaar, als direct in Indië als koper op. De aankopen zijn grootendeels voor legerbehoefte, dus zullen nog wel eenigen tijd aanhouden. De leiders in deze afdeeling waren „Amsterdam” en Nederlandsche Rubber.

Van *industriële waarden* vallen aand. Insulinde Oliefabrieken te vermelden op geruchten betreffende overname van het bedrijf door Ant. Jurgens' Vereenigde Fabrieken. Koersverloop: 211—214—223½—230—233½—229. Voorts aand. Stokvis, naar aanleiding van de schitterende resultaten die de Mij. moet hebben behaald (415—422—430—450—490).

In sympathie met de overige afdeelingen heerschte ook in die der *petroleumwaarden* een gunstige stemming, hoewel de omzetten hier verre bij, bijv. die in cultuurwaarden, ten achter bleven.

Mijnen ook ietwat levendiger, bijv. voor Guyana's.

	4 Sept.	7 Sept.	10 Sept.	Rijzing of daling.
Ned. Ind. Handelsbank	exdiv. 219	220	220	+ 1
Nederl. Handel Mij.	188 ¼	188 ¾	188 ¾	+ ¾
Amst. Superfosfaatfabriek	168 ⅝	167 ½	167 ¼	- 1 ⅝
Insulinde Oliefabriek	213	224 ½	228 ½	+ 15 ½
Ant. Jurgens' Ver. Fabrieken 272	279	288	288	+ 16
Philips' Gloeilampenfabriek 309 ½	310 ¼	325	325	+ 15 ½
R. S. Stokvis & Zonen	415	430	490	+ 75
CultuurMij. d. Vorstenlanden 219	224	228	228	+ 9
Handelsver. Amsterdam	438 ½	446 ½	467 ¾	+ 29 ½
Javasche Cultuur Mij.	360	358 ¾	370 ¼	+ 10 ⅝
Kon. Petroleum Mij.	543 ¾	540 ½	543	- ¾
Amsterdam Rubber Mij.	217	222	229	+ 12
Holland Amerika Lijn	344 ½	353 ½	359 ½	+ 15
Kon. Hollandsche Lloyd	178	187 ⅝	187	+ 9
Kon. Ned. Stoomboot Mij.	229	231 ¼	234 ¼	+ 5 ¼
Bothnia Vrachtvaart Mij.	334 15/16	324 15/16	334 15/16	-
Deli Maatschappij	485	487	499	+ 14

In de *Amerikaansche afdeeling* ging in de afgelopen week doorgaans zeer weinig om, daar de aandacht van ons publiek in de eerste plaats op de lokale markt gevestigd was. De scherpe daling te New York, waarvan wij hier boven melding maakten, werd hier ter beurze niet in zijn geheel overgenomen. Eerstens kwamen in verscheidene fondsen geen

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres *)		
	Tarwe Sept.	Maïs Dec.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnzaad Oct.
10 Sep. '17	—	119 ½	59 ½	17,—	9,50	21,60
4 „ '17	—	111 ¼	56	15,20 ²)	9,25 ²)	21,80 ²)
11 Sep. '16	153	86 ¼ ²)	45 ¼	10,40	5,20	13,25
11 Sep. '15	99 ¼	72 ⅝ ²)	36 ¾	12,15 ²)	4,70 ²)	10,80 ²)
11 Sep. '14	108 ¾	77 ⅝ ²)	47 ⅞	10,20 ²)	5,30	10,45 ²)
20 Juli '14	82 ¹)	56 ⅝ ¹)	36 ½ ¹)	9,40 ²)	5,38 ²)	13,70 ²)

¹) per Dec. ²) per Sept.

*) De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 7 September en 31 Augustus.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	10 Sept. 1917	3 Sept. 1917	11 Sept. 1916
Tarwe	588,—¹)	588,—¹)	368,—¹)
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Maïs (La Plata)	360,—¹)	500,—¹)	275,—¹)
Gerst (46 lb. feeding)	360,—¹)	nom. ¹)	370,—¹)
Haver (38 lb. white clipped)	18,—¹)	25,—¹)	18,—¹)
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	250,—¹)	240,—¹)	168,—¹)
Lijnzaad (La Plata)	nom.	nom.	540,—

¹) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2—8 Sept. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	2—8 Sept. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	1917	1916
Tarwe	—	253.376	511.792	—	38.227	18.793	291.603	530.585
Rogge	—	8.465	17.139	—	—	525	8.465	17.664
Boekweit	—	2.314	9.762	—	—	500	2.314	10.262
Maïs	—	114.010	275.960	—	67.438	122.738	181.448	398.698
Gerst	—	30.600	79.588	—	11.886	9.929	42.486	89.517
Haver	—	10.025	29.106	—	27.269	4.218	37.294	33.324
Lijnzaad	—	8.322	81.762	—	7.560	38.260	15.882	120.022
Lijnkoek	—	34.078	111.614	—	27.985	5.735	62.063	117.349
Tarwemeel	—	19.988	16.279	—	3.051	—	23.039	16.279

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	15.357	307.659	610.719	—	—	—	307.659	610.719
Maïs	—	12.335	56.495	—	—	—	12.335	56.495

transacties voor, daarnaast bestond op de lagere prijzen eenige vraag, schijnbaar gebaseerd op contraminedekking.

	4 Sept.	7 Sept.	10 Sept.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	70 ³ / ₄	70 ⁹ / ₁₆	70 ¹ / ₂	— ¹ / ₄
Anaconda Copper	154 ¹ / ₂	155	153 ¹ / ₂	— 1
Un. States Steel Corp.	106 ⁷ / ₁₆	105 ⁹ / ₁₆	104 ⁷ / ₃₂	— 2 ⁷ / ₃₂
Atchison Topeka	99 ¹⁸ / ₁₆	99	98 ¹ / ₂	— 1 ⁷ / ₁₆
Southern Pacific	91 ¹ / ₈	92	92 ⁹ / ₁₆	+ 1 ³ / ₁₆
Union Pacific	136 ¹ / ₄	134	133 ¹ / ₂	— 2 ³ / ₄
Int. Merc. Marine afgest. ..	32 ³ / ₄	31 ³ / ₄	30 ¹ / ₈₂	— 2 ³ / ₈₂
" " " " prefs	90 ¹ / ₂	90 ¹ / ₂	87 ⁹ / ₁₆	— 3 ⁹ / ₁₆

Prolongatiegeld nog altijd ruim; notering 2¹/₂ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

Het wekelijksch overzicht der granen kan ditmaal niet gegeven worden. De noteringen en aanvoeren vindt men op de vorenstaande pagina.

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review” van 10, 17 en 24 Augustus).

Londen. Geraffineerde petroleum. Niettegenstaande de groote vraag naar geraffineerde petroleum, hebben de prijzen gedurende de afgelopen drie weken geen verandering ondergaan en zijn als volgt:

Water White	1 s. 4 ¹ / ₂ d.
Standard White	1 s. 3 ¹ / ₂ d.
2e destillaat	1 s. 3 d.

Smeerolie. Door het steeds toenemend gebrek aan scheepsruimte is de aanvoer van smeeroliën niet in overeenstemming met de aanzienlijke vraag naar dat artikel. Tot dusverre bleven echter de prijzen onveranderd.

American pale	vanaf £ 25	tot £ 33
American red	„ £ 28	„ £ 33
American dark cyl.	„ £ 25 10 s.	„ £ 29
American filt. cyl.	„ £ 31	„ £ 36

Benzine. Op „zoogenaamde” verbruikers drukken de beperkingen harder dan ooit. De prijzen zijn onveranderd:

No. 1	3 s. 3 d.
No. 2	3 s. 2 d.
No. 3	3 s. 1 d.

In Schotland en Ierland zijn alle prijzen 1 d. per gallon duurder.

Terpentijn. De noteringen waren:

	3 Aug.	10 Aug.	17 Aug.	24 Aug.
Loco	55 s. 9 d.	56 s. 6 d.	57 s. 5 d.	57 s. 3 d.
September/December..	57 s. 3 d.	57 s. 9 d.	58 s. 5 d.	57 s. 9 d.
Januari/April	58 s. 6 d.	59 s. 9 d.	60 s. 5 d.	59 s. 9 d.

Er gaat zeer veel op de markt om.

Paraffine. De voorraden zijn zeer gering. De prijzen bleven onveranderd:

Smeltpunt	140°	7 ³ / ₄ d. per lb.
„	130—132°	7 „ „
„	125—127°	6 ¹ / ₄ „ „
„	118—120°	6 „ „

Stookolie en vethoudende oliën worden niet genoteerd.

Liverpool. Petroleum-producten vinden vasten verkoop en Amerikaansch staat van 1 s. 5 d. tot 1 s. 6 d. per gallon genoteerd. Er is geen Russische olie op de markt. Benzine gaat tegen 3 s. 3 d. het gallon.

Bakou. De ruwe-oliemarkt blijft vast. Het poed gaat tegen den officieel vastgestelden prijs, zijnde 60 kopeken.

New York. 16 Augustus. 23 Augustus.

Geraffineerd in kisten..	13,25 c.	14,75 c. per gallon
Standard White in vaten	10,35 c.	10,35 c. „ „
Credit Balances	3,10 c.	3,50 c. „ „
Pennsylvanian Crude ..	\$ 3,10	\$ 3,50 per vat. „

Philadelphia. Standard White staat 10,35 c. per gallon genoteerd.

WOL.

De eenigste belangrijke tijdingen die deze week zijn ingekomen, zijn die van de markt te Boston, waar handelaren ter plaatse 50 % hunner voorraden aan het Gouvernement voor, oorlogsdoeleinden hebben aangeboden. Volgens de statistieken beloopt de voorraden

	bij de handelaren	bij de industrieelen
wol (ongereinigd) ..	163.265.379 lbs.	206.727.356 lbs.
„ (gereinigd)	17.492.333 „	29.411.184 „
„ (huiden)	15.994.352 „	13.103.348 „
„ (gekamd)	2.298.678 „	20.824.147 „
kortwol (noils)	5.878.104 „	12.066.322 „

De aanvoeren sedert 1 Januari te Boston bedragen, vergeleken met die van het voorafgaande jaar:

441.389 balen binnenlandsche wol tegen	485.702 balen
285.627 „ „ buitenlandsche „ „	493.403 „
totaal 727.016 balen	tegen
totaal 979.105 balen	„
dus een vermindering van 252.089 balen.	

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Augustus 1917.

Importeurs:	Voorr.	Aanv.	Verk.	N.O.T.
	1 Jan. 1917.	31 Aug. 1917.	tot 31 Aug. 1917.	Voorr.
Amsterdam-Bat. Hsvg. ..	—	187	187	—
Comm.Venn.Heybroek&Co.	—	178	178	—
H. G. Th. Crone	—	1742	1742	—
Edgar & Co.	617	1832	2449	—
Landbouw-Mij. Geboegan.	—	190	190	—
Landbouw-Mij. Ngobo....	—	388	388	—
Mirandolle Voute & Co..	133	468	601	—
Maintz & Co.	—	433	433	—
Weise & Co.	—	510	510	—
	750	5928	6678	—

Prijs van prima N. O. T.

Kapok op 31 Augustus.

110	a 120	cts. in 1917			
54	a 56	cts. in 1916	4253	20301	21794 2760
43		cts. in 1915	6579	65182	61302 6334
43	a 44	cts. in 1914	6733	54951	61365 319
36 ¹ / ₂	a 37	cts. in 1913	3053	67329	49316 21066
46 ¹ / ₂	a 47 ¹ / ₂	cts. in 1912	4178	70274	61701 12751
47		cts. in 1911	798	43425	39656 4567
35		cts. in 1910	13274	44034	47095 10213
33	a 34	cts. in 1909	14729	47377	41156 20950
35	a 36	cts. in 1908	15560	38324	44664 9220

KATOEN.

Noteringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	7 Sept. '17	31 Aug. '17	24 Aug. '17	7 Sept. '16	7 Sept. '15
New York	21,35 c	23,30 c	23,40 c	15,50 c	9,80 c
Liverpool	17,25 d	18,25 d	18,90 d	9,48 d	5,78 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 24 Aug. '17	Ooreenkomstige perioden	
		1916	1915
Ontvangsten Gulf-Havens..	86.	130	56
„ Atlant. Havens	110	87	44
Uitvoer naar Gr. Britannië	178	104	31
„ „ 't Vasteland.	82	199	106
„ „ Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	24 Aug. '17	24 Aug. '16	24 Aug. '15
Amerik. havens	444	412	672
Binnenland	240	265	431
New York	60	80	226
New Orleans	76	79	119
Liverpool	224	678	1252

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester dd. 15 Augustus 1917.

Over het algemeen begint men in Amerika wel te gelooven, dat de katoenogst van dit jaar grooter zal uitvallen, dan men aanvankelijk wel had verwacht. Dit is hoofdzakelijk een gevolg van de betere weerberichten en prijzen zijn dan ook circa 100 punten gedaald. De markt is echter nog zeer gevoelig en was gisteren weer vaster op dekkingsaankopen voor rekening van Wallstreet. De statistische positie blijft echter sterk, doordat voorraden nog steeds klein zijn en vroege verschepingen sterk gevraagd worden. In Liverpool heeft de prijs van middling Amerikaansche katoen nogal gefluctueerd en is de prijs, na aanvankelijk tot 20,15 pence te zijn gestegen, nu weer onveranderd. Egyptische katoen is weinig gevraagd en prijzen zijn wat flauwer.

De vraag naar Amerikaansche garens is zeer onregelmatig. Voor het binnenland is nog wel wat gedaan, doch prijzen voor dezelfde kwaliteiten en nummers fluctueeren onderling zeer sterk al naar gelang de spinners goed met katoen en

orders voorzien zijn. Men tracht thans de extra-productie van de Board of Control zullen ontstaan en die men op ½ à 1 pence per lb. taxeert. Hierdoor zijn vraagprijzen voor latere leveringen de voorveel hooger en is de vraag daarvoor dan ook verminderd. Zo exporthandel in is de zeer daarvoor. Van Holland zijn sedert einde Mei geen nieuwe licenses afgegeven en schijnt er voorloopig ook weinig kans te zijn, dat dit spoedig nog het geval zal zijn. Tegenwoordig kunnen dus alleen weer garen op oude licenses naar Holland uitgevoerd worden en neemt het aantal daarvan natuurlijk geleidelijk af. Frankrijk blijft nog een goede klant, maar verschepingen worden opgehouden door de nieuwe invoervergunningen, die men thans noodig heeft, en klaagt men er algemeen over, dat het zoolang duurt alvorens deze verleend worden. Garens voor de tricotage industrie worden vlot gevraagd, zowel voor Scandinavië als voor Zwitserland. In 40/44 inslaggarens om te verven is nogal wat gedaan, terwijl ook Madras in de markt is voor ruwe bundelgarens. Bombay plaatst ook nog orders in getwijnde garens, maar over het algemeen schijnt men daar in de eerste behoefte voorzien te hebben. Egyptische garens zijn kalm en verkoopers zijn wel tot eenige concessie bereid.

Prijzen voor manufacturen blijven steeds verder stijgen, doch de vraag van de grootere markten is wel verminderd. Men kan de tegenwoordige vraagprijzen niet betalen, terwijl de nieuwe maatregelen de leveringen nog meer zullen vertragen. De actie-prijzen in China zijn zeer gunstig en over het algemeen gaan de verkoopprijzen in de overzeesche markten wel vooruit, ofschoon deze nog niet op het niveau van Europeesche kostprijzen zijn gekomen. De kleinere markten en ook het binnenland plaatsen geregeld nieuwe orders en over het algemeen zijn fabrikanten goed met orders bezet.

SUIKER.

Betreffende de voor export van onzen overtolligen voorraad Bietsuiker bedongen prijzen zijn nog geen bijzonderheden bekend gemaakt. Het is echter voor belanghebbenden zeer verblijdend, dat de uitvoer eindelijk op bevredigende wijze geregeld schijnt te zijn.

De vooruitzichten voor den aanstaanden oogst in ons land zijn zeer gunstig. Ook in de gesteldheid bietsuikerproducerende landen was de weersgesteldheid bevorderlijk voor de ontwikkeling van het gewas, doch de industrie, vooral in Duitschland, zal moeilijkheden ondervinden ten opzichte van de kolenvoorziening en reeds wordt de vrees gezuit, dat door eene tengevolge daarvan gedwongen verlenging van de campagne een aanzienlijk rendementverlies zal ontstaan.

Uit Engeland wordt bericht, dat de Royal Commission den geheelen Mauritius-oogst, getaxeerd op 200.000 tons witte suiker, gekocht heeft.

De suikervereeniging in Java verkocht verdere kleine hoeveelheden Superieur tot f 11½. Wanneer meer scheepsruimte disponibel was, dan zouden op deze matige prijsbasis groote afdoeningen mogelijk zijn; zoolang echter geen schepen voor het vervoer van Javasuiker verkrijgbaar zijn blijven groote zaken uitgesloten, al zoude de Suikervereeniging de verkoopplimite aanzienlijk verlagen. Een dergelijke verlaging zoude onder de gegeven omstandigheden slechts er toe leiden de afwikkeling der oude contracten met de Chineezers zeer te bemoeilijken. Krachtige pogingen worden dan ook aangewend om voor Javasuiker de beschikking te krijgen over Nederlandsche scheepsruimte, vooral nu de groote een dezer dagen uit Indië ontvangende telegram van de voortscheepende onder Engelsche vlag, die het vervoer van Javasuiker naar Britsch Indische havens bewerkstelligde, nog maar eene enkele boot overgebleven is, al de overige werden door de Britsche regeering opgevorderd.

Zeer belangwekkend is een bericht, dat verleden week door de Daily Telegraph uit New-York ontvangen en door den Londenschen correspondent der N. R. Ct. als volgt overgeleid werd: „Het tekort aan tonnemaat kan de Verenigde Staten brengen om op meer dan 400.000 ton „onzijdige scheepsruimte in Amerikaansche havens de hand te leggen. De Nederlandsche en Skandinaafsche schepen, die nu met levensmiddelen zijn bevracht en die voor het „uitvoerdepartement niet mogen uitvaren, kunnen gedwongen „worden om hun ladingen te lossen en in Australië en Java „tarwe of suiker te gaan halen”. De willekeur van een dergelijke maatregel te deze plaatse buiten beschouwing latende, is het voorzeker een feit, dat het charteren van Nederlandsche schepen door Amerika om suiker van Java te halen eene uitkomst zoude zijn voor den moeilijken toestand der suikermarkt op Java en voor allen, die bij de suikercultuur belang hebben. Wij hebben in deze berichten herhaaldelijk op de

waarschijnlijkheid gewezen, dat Amerika dit jaar Javasuiker zal koopen, danneer Engeland doorgaat met zijne behoefte in Cuba te dekken, doch gebrek aan scheepsruimte heeft Amerikaansche inkoop tot dusver verhindert.

Over de locale Amerikaansche markt is niets bijzonders te berichten. De noting voor Spot Centrifugals bleef prijshoudend op 7.02 c.

Cuba-statistiek:

	1916/17	1915/16	1914/15
Ontv. der week tot 18 Aug.	19.992	6.341	13.000 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1916	2.899.911	2.937.157	2.458.715 „
Werkende fabrieken	?	4	5 „
Export d. week tot 18 Aug.	67.000	33.245	30.480 „
Totaal sedert 1 Dec. 1916	2.450.869	2.476.808	1.998.848 „
Exp. U.K. tot 21 Juli	564.462	436.306	260.206 „
„ Frankrijk „ 21 „	41.678	109.111	5.895 „
Voorraad op 20 Aug.	373.000	418.925	405.000 „

Hieruit blijkt, dat de ontvangsten nog steeds aanmerkelijk grooter blijven dan verleden jaar en mag op eenen oogst van 3 miljoen tons veilig gerekend worden. Voor den volgenden oogst zijn de vooruitzichten gunstig, doch niet buitengewoon.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per October	Londen			New York 96% Centrifug.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
7 Sept. 1917 ..	f —	53/9	—	—	7,02
31 Aug. 1917 ..	„ —	53/9	—	—	7,02
7 Sept. 1916 ..	„ 26¼	47/1½	—	24/6	5,02
7 Sept. 1915 ..	„ 19½	31/-	20/3	—	—
21 Juli 1914 ..	„ 11½	18/-	—	—	3,26

RUBBER.

De stemming bleef ook gedurende de afgelopen week vast en de partijen hielden zich wederom iets verbeterden. De vraag blijft aanhouden, terwijl de voorraden minder werden. Smoked Sheets worden iets minder gevraagd en de noteeringen daarvan zijn ongeveer 1 d. onder prima Crêpe. Para-soorten onveranderd.

Slotnoteeringen luiden:

Prima Hevea Crêpeloco/Sept. 2/9¼	einde vorige week	2/8¼
Oct./Dec. . . . 2/11	„	2/10
Jan./Juni. . . 2/11½	„	2/10¼
Hard cure fine Para 3/3	„	3/3¼

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.:

De laatste veertien dagen staan duidelijk in het teken der te verwachten nieuwe maatregelen van het R.D.H.L. omtrent de condities der te leveren inlandsche huiden voor de bepaalde maximum-prijzen. Inderdaad is die nieuwe regeling een voordeel voor de looierij, en is dus een afwachtende houding, vooral eer zij tot nieuwe transactie overgaat, zeer verklaarbaar.

Immers het verschil van bruto op netto, zonder zoutgeld, bedraagt gemiddeld ongeveer f 1,80 per huid. Zoodra dus die wijziging wet geworden is, zullen belangrijke koopen gedaan worden, en zeer zeker wanneer ook nog de garantie van rendement in werking treedt, zoodat knoeierijen geheel voorkomen worden.

Inmiddels blijft voor exotische huiden ook zeer kalm. Wij kunnen den verkoop melden van 900 gezouten Minas-huiden tot geheimen prijs, maar die zeker lager is dan die der voorafgaande verkoopen. Niet alleen dat er bijna geen scheepsgelegenheid is voor huiden, doch er komt nu nog het enorme verschil in vracht en assurantie vergeleken met het vorige jaar bij. Huiden die in 1914, 45 tot 60 gulden per ton aan vracht kosten, worden nu met f 240 berekend, zoodat, wanneer ook in de productie-plaatsen de prijzen neiging tonen tot dalen de hooge vrachten, enz., oorzaak zijn dat men toch niet goedkoop kan importeerden.

Aan de markt zijn nog: 3000 gezouten huiden, ex. s.s. „Rijnland”, 285 gezouten Rio Grande, ex. s.s. „Poeldijk” en 638 Santa Esperito, ex. s.s. „Amsteldijk”.

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Koffie in onveranderde stemming. Het weinige, dat in eerste hand werd aangeboden, vond koopers tot de bestaande eerste. In tweede hand zonder omzet.

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
6 Sept. 1917	321.000	4975	2.504.000	4900	12 ²⁷ / ₃₂
31 Aug. 1917	304.000	5050	2.351.000	4900	13 ¹ / ₃₂
24 „ 1917	268.000	5050	2.154.000	4900	12 ²⁷ / ₃₂
5 Sept. 1916	318.000	6750	2.122.000	7000	12 ⁹ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
6 Sept. 1917....	71.000	557.000	320.000	2.816.000
5 Sept. 1916....	51.000	453.000	221.000	2.812.000

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 31 Augustus, in duizenden balen.

	1917					1916				
	1917	1916	1915	1914	1913	1917	1916	1915	1914	1913
Voorraad in Europa ..	3.198	3.535	4.145	7.139	6.005	3.350	4.147	4.852	7.274	6.901
Stoomend										
n. Europa										
Brazilië ..	152	612	634	91	852	2.563	1.793	1.546	1.354	1.477
Oost-Indië.	?	?	55	40	40	619	534	936	287	411
Ver. Staten	—	—	18	4	4	?	?	7	6	35
Voorraad Ver. Staten						6.532	6.474	7.341	8.921	8.824
naar						304	273	321	301	366
Ver. Staten						2.351	1.978	1.844	1.221	2.246
Voorraad in Rio						44	32	20	39	48
„ „ Santos ..						9.231	8.757	9.526	10.482	11.484
„ „ Bahia ..										
Totaal.....						7.907	8.502	11.466	10.482	11.035
Op 31 Juli						7.091	7.538	11.289	10.275	10.965
Op 1 Juli										

VETTEN EN OLIËN.

Het wordt er in verband met de houding welke de United-States in zake aanvoeren aannemen niet gemakkelijker op om een bericht omtrent den markttoestand te geven.

Van Noord-Amerika zijn geen offerten te melden. Men mag niets naar hier verschepen.

Van Zuid-Amerika zijn slechts zaken te melden in het artikel Premier-Jus.

Nadat biedingen van resp. f 132,—, f 130,— en f 127,— geweigerd waren, kwamen ingevolge ontvangen tegen-offerten uit Amerika vrij belangrijke zaken tot stand ad:

f 135,— voor Beefpremier-jus fac „A”
 „ 132,— „ „ „ „ „B”
 „ 129,— „ „ „ „ „X”

franco wal, hier voorgewogen, September/October-aflading, inclusieve alle oorlogsriscico, doch met deze verdere ommeuze clause: "subject to the United-States Food-administration-permit".

Deze laatste toevoeging maakt de zaken al heel onzeker. Het is niet te verwachten dat indien de U. S. nu ook de Zuid-Amerikaansche zaken gaan bevoogden, wij hier veel zullen krijgen.

Daar verder de kans op eene verscheping in October toch al bijna uitgesloten is, heeft men van hieruit in Zuid-Amerika aangevraagd den verladingsstermijn te willen veranderen in October/November of zoo mogelijk October/December.

Andere huizen in Zuid-Amerika seinden als antwoord op diverse van hier uit gedane biedingen: "Can't entertain any bids, until shipping resumed. Business too uncertain".

Neutrallard. De eenige partij welke hier nog loco was (250 tres) is ad f 185,— verkocht.

Verder is er van dit artikel uit den aard der zaak niets te melden, evenmin als van Katoenzaad-Olie of andere oliën uit Amerika.

Arachide-Olie. 1e kwaliteit binnenlandsch fabrikaat, werd dezer dagen ad f 132,— verhandeld.

Geraffineerd Cocosvet onveranderd gedaan ad f 120,— voor directe- of spoedige levering.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

8 September. Over het verloop van de vrachtenmarkt in de afgeloopen week vallen geen bijzonderheden te vermelden.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/ R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
3/8 Sept. 1917	—	—	—	—	—	—
27 A./1 Sept. 1917	—	—	—	30/-	—	145/-
4/9 Sept. 1916	—	—	f 15,—	12/9	f 107 ¹ / ₂	150/-
6/11 Sept. 1915	—	—	„ 5,70	8/9	„ 43 ¹ / ₂	62/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
3/8 Sept. 1917....	—	—	—	—
27 Aug./1 Sept. 1917....	—	—	—	—
4/9 Sept. 1916....	—	—	—	500/-
6/11 Sept. 1915....	—	—	f 115,—	250/- ¹
Juli 1914....	f 12,—	24/8	75/-	77/8

ERTS.

Data	Bilbao Middlesbro'	Carthage Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Pott. Middlesbro'
3/8 Sept. 1917....	—	—	—	—
27 Aug./1 Sept. 1917....	—	—	—	—
4/9 Sept. 1916....	18/6	19/6	21/-	—
6/11 Sept. 1915....	12/3	13/-	15/-	—
Juli 1914....	4/3	5/4 ¹ / ₂	5/9	8/6

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
3/8 Sept. 1917	—	—	—	—	—	—
27 A./1 Sept. 1917	69/-	101/3	160/-	—	—	—
4/9 Sept. 1916	34/-	63/3	60/-	35/-	f 6,50	—
6/11 Sept. 1915	fr 26,—	29/6	30/6	27/6	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
3/8 Sept. 1917....	—	—	—	—
27 Aug./1 Sept. 1917....	—	480/-	—	—
4/9 Sept. 1916....	130/6	158/9	—	140/- ¹
6/11 Sept. 1915....	51/-	75/-	—	75/-
Juli 1914....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Per zeilschip.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

RIJNVAART.

Week van 2 tot 9 September.

Vrachten. In den algemeenen toestand kwam geen verandering. De vrachten zijn niet gewijzigd. Door wagongebrek worden de goederen langzaam aangevoerd en moeten de schepen lang laden. Naar verluidt is de oorzaak van het gebrek aan spoorwagens het verbod van doorvoer van basalt enz. door ons land. Deze materialen worden nu per spoor naar België verladen, en indien deze verlading voortduurt of voortduren moet zou het gebrek van wagens in het komende seizoen wel eens een ongekende hoogte kunnen bereiken.

De vracht Ruhr-Mannheim wordt genoteerd met Mk. 2,50 per ton. De Rijn is overal vallend, Cauber Pegel einde der week ongeveer M. 2,60. Bij verladingen van de Ruhr bergwaarts moet reeds met den val rekening worden gehouden.

Sleeploonen. Het sleeploon Rotterdam-Ruhrhavens stond ongeveer 20 cents boven 50 cts. Tarief, einde der week iets minder. Van de Ruhr naar Mannheim werd Mk. 2,40/2,60 per ton betaald; er werd genoeg sleepkracht aangeboden, resp. er was minder vraag vanwege de langzame belading der sleepkanen.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam

Rotterdam

's-Gravenhage

Maandstaat op 31 Augustus 1917

DEBET

Aandeelhouders nog te storten	f 1,784,700,—	
Deelneming in de firma's:		
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschedé		
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 8.284.250,— waarvan in geld gestort	„ 6.734.250,—	
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 3.985,600,— waarvan in geld gestort	„ 2.475.900,—	
Voor rekening der Twentsche Kantoren gedeponoord te Londen ..	„ 578.500,—	
		f 11.573.350,—
Fondsen van Aandeelhouders		
te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage	„ 29.104.150,—	
Fondsen door ons gedeponoord voor rekening van bevriende instellingen	„ 2.481.200,—	
Kassa, Wissels en Coupons	„ 19.866.094,48½	
Nederlandsche Staatsleeningen, Schatkistbiljetten en Schatkist- promessen	„ 45.435.679,34	
Saldo's bij Bankiers	„ 18.645.363,51½	
Prolongatiën gegeven	„ 6.063.625,—	
Eigen Fondsen en Syndicaten	„ 2.584.883,89½	
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	„ 188.658,32	
Credietvereniging	f 17.567.167,62	
af: loopende Promessen	„ 275.000,—	
		„ 17.292.167,62
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldo's Rek. Crt.	„ 21.522.437,65½	
Voorschotten op Consignatiën	„ 1.385.471,22	
Gebouwen en Safe Deposit	„ 2.043.006,86½	
		Totaal ..... f 178.186.147,91½

CREDIT

Kapitaal	f 16.000.000,—	
Reservefondsen	„ 8.168.436,22	
Waarborgfonds Credietvereniging	„ 2.521.342,50	
Reserve Credietvereniging	„ 2.509.771,20	
		-f 29.199.549,92
Zieken- en Pensioenfondsen	„ 200.856,21½	
Aandeelhouders voor gedeponoorde fondsen als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f 1.784.700,—	
in Leendepôt	„ 29.800.650,—	
		„ 31.585.350,—
Deposito's	„ 28.577.577,59½	
„ op Prolongatie	„ 9.887.200,—	
Saldo's Rekeningen Courant	„ 54.379.492,43½	
„ „ „ Credietvereniging	„ 9.101.344,78½	
Saldo „ met de kantoren in Londen en Twente ..	„ 7.371.164,09½	
On call genomen	„ 200.000,—	
Te betalen Wissels	„ 5.885.074,88	
Diverse Rekeningen	„ 1.798.537,99	
		Totaal ..... f 178.186.147,91½

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kaantoor: 20 NEWSKY PROSPECT
Telegramadres: NEDRUSBANK **PETROGRAD.**

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK, zoomede tot de heeren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1838

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor

GEBROEDERS CHABOT ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

PRACTISCH EFFECTENBOEK

ter vereenvoudiging van administratie en ten gebruike voor de

VERMOGENSBELASTING

Prijs f 1,—

NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, R'DAM

INCASSO-BANK

AMSTERDAM - ALMELO - DORDRECHT - ZAANDAM - ARNHEM

Volgestort Kapitaal f 10.000.000,—

Reserve f 1.664.000,—

KANTOOR TE ROTTERDAM, LEUVEHAVEN W.Z. 103